

Rendkívüli kongresszust tartottak a postások

1991. november 30-án rendkívüli kongresszust tartott a Postai Dolgozók Szakszervezete. A kongresszuson vendégként megjelent és felszólalt Nagy Sándor, az MSZOSZ elnöke, Rajkai Zolt, a Közléki, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium politikai államtitkára, dr. Kertész Pál, a Posta Vállalat vezérigazgatója; valamint a szövetség, illetve a társszakszervezetek képviselőjeként részt vett; Lázár András, Mészáros József, Munka Béla és Zsörös István.

Az ügyrend megvitatása, valamint a mandátumvizsgáló bizottság titkárának jelentése után a megjelent 345 küldött meghallgatta a szakszervezet országos titkárának, Mundruczó Kornélnak, a beszámolóhoz fűzött kiegészítőjét.

A rendelkezésre bocsátott beszámoló az elmúlt másfél év munkájáról, valamint a programjavaslat az intézőbizottság véleménye szerint — és a magamé szerint is — tárgyilagos képet ad az alakuló kongresszus óta végzett munkáról; a program pedig meggyőződésem szerint aktualizálja, valamint hangsúlyt ad azoknak a legfontosabb feladatoknak, amelyek a szakszervezeti mozgalom előtt állnak. Mindezekkel együtt szeretném azt hangsúlyozni, hogy a tavalyi alakuló kongresszuson elfogadott programunk ma is megállja a helyét. Az a program, amit tavaly májusban megfogalmaztunk, hosszú távon is időtálló. Felvetődik a kérdés, hogy akkor miért kellett rendkívüli kongresszust összehívni itt és most? Jogos kérdés. Mindenképpen válasza vár és indoklás igényel.

— *Először* is az a bizalom tette szükségessé az összehívást, amely megnyilvánult a szakszervezet, azon belül a PDSZ iránt, amikor ez év közepén a postai munkavállalók egy „jól sikerült” parlamenti döntés alapján nyilatkoztak arról, hogy szakszervezeti tagok kívánnak-e maradni, és érdekeik védelmével, képviselésével a PDSZ-t bízzák, illetve bízták meg. Eppen ezért kötelezettséget és felelősséget ró valamennyiünkre, hogy munkánk központjába a szakszervezeti tagság érdekképviselőt kell állítani.

— *Másodszor* a parlamenti képviselők asztalán van a munkatörvény tervezete, a postatörvény és több olyan szabályozástervezet, nem utolsósorban — lehet, hogy egy kicsit később is — az 1992-es költségvetés, amelyek hatására fel kell készülnünk. Meg kell fogalmaznunk azokat az igényeket, melyeket a vállalattal szemben a postás társadalom támaszt. Módosítanunk és hangsúlyt kell adnunk a kollektív szerződés előírásainak és egyéb olyan kérdéseknek, amelyek közérzetjavító, garanciákat adnak az elkövetkezendő évekre.

— *Harmadszor* olyan béralku-mechanizmust kell kialakítanunk, ami egy igazságosabb, szubjektívámentesebb bérézésen keresztül ismeri el a munka ellenértékét.

— *Negyedszer* ki kell mondanunk, határozottan állást kell foglalnunk a szövetségekhez való tartozásunkról, ismerve — és ez segít munkánkban — az MSZOSZ, illetve annak kongresszusi határozatait, dokumentumait.

— Felmerült az a kérdés is, hogy rendkívüli-e ez a mai kongresszus vagy nem? Rendkívüli, mert másfél év után hívtuk össze, mindazokkal a szabadságfokokkal és felelősséggel, amit egy rendkívüli mindannyiunk számára enged, illetve kötelez.

— Rendkívüli, mert ma ez a kongresszus nem tudja tárgyalni az idő rövidsége miatt az alapsza-

bály-módosítási igényeket, azokat az elképzelt strukturális változásokat, amit a másfél év tapasztalatai alapján szükségesnek ítélt tagságunk... Az Alkotmánybíróság 91/42. számú határozata után, ami a bizalmijogkört hatályon kívül helyezi, több területi postaigazgató legfontosabb feladatának tekintette — lett volna más szakmai feladata is —, hogy azonnal utasítsa beosztott vezetőit és töltsa meg, hogy a szakszervezeti bizalmiakkal konzultáljon, és csak azt követően hozzon szakmai döntéseket, főként bérfejlesztési, illetve jutalmazási területeken. Úgy gondolták és gondolják, hogy így maradnak tévedhetetlenek és objektívek. Szerencse, hogy volt és van olyan munkálta is, aki a törvényt is tiszteli, de kíváncsiak arra is, hogy a környezetükben milyen a munkahelyi légkör, a dolgozók között milyen a hangulat és a munkához való viszony, és ezzel kapcsolatban kérdéseket nem szégyellik feltenni egy szakszervezeti bizalminak sem. Előfordult olyan munkálta is, aki megnyilatkozik is, hogy már az érvényes kollektív szerződést is jogsértőnek minősítik.

— Tagságunk akaratából alakítottuk ki viszonyunkat a különböző érdekvédelmi szövetségekkel. Fontosnak tartjuk a kapcsolatot erősítését az MSZOSZ-szal, és bízunk abban, hogy a titkárok országos tanácsa a küldöttek megválasztásán keresztül is megerősíti a szövetség iránti bizalmat.

— A postáság a szakmai szétválást követően úgy ítélte meg, hogy ezt a nagy családot együtt kell tartani, mert a szakmai szétválás nem indok a teljes elkülönülésre. Sajnos, azonban egymásra vártunk. Tagszervezeteink önállóságukat hangsúlyozva és felteve több információt magukénak tudtak, és nem ismertük fel azt, hogy egy szövetség önmagában nem létezik. Ha igen, az viszont rendkívül nagy baj. Mert a tagszervezetek hozzák létre, azok alkotják és a tagszervezetek minősítik saját maguk munkáját a szövetségen keresztül. A PDSZ fontosnak tartja a szövetség létét; működését, strukturáját azonban értékelnünk kell, és nekünk kell újáalakítanunk a többi szövetséget alkotó tagszakszervezettel egyetértésben.

— Belső életünk és működésünk sem volt mentes a kritikai megjegyzésektől. Rendkívül röviden szeretném felvillantani azokat a főbb kritikai pontokat, amelyeket a tagság részéről újszólva valamennyi szinten kaptunk.

— Ilyenek többek között az információs rendszer kiépíthetlensége, működésének hiányosságai. Ilyen, és megítélesem szerint a legfontosabb: oktatási tevékenységünk teljes elhanyagolása. Az oktatást másfél évvel ezelőtt valamennyi szinten felfüggesztettük. Korábban sem fordítottunk rá talán kellő súlyt. *Mi azt akarjuk, hogy az érdekvédelem közelében lévő ismerjék saját jogaikat, ismerjék azokat a feltételeket, amelyek az érdekvédelmi szervezetek rendelkezésére állnak, akár a joggyakorlásban, akár az egyéb eszközök használatánál.*

— Nem foglalkoztunk, pedig mindenképpen kell a munkahelyek biztonságával kapcsolatos szakszervezeti igények megfogalmazásával, nem a klasszikus értelemben, hanem azzal, hogy a munkát már kezdetben kell végezni, akkor, amikor egy létesítmény első gondolata megfogalmazódik és asztalra kerül. Itt kell a szakszervezetnek véleményét nyilvánítani, és azokat a pontos igényeket megfogalmazni, amelyek a tervezés során mindenképpen szükségesek.

(Folytatás a 2. oldalon.)

Jelentés a társadalomnak

Reménykeltő megméréretés

Más volt az MSZOSZ novemberi kongresszusa, mint a tavaly márciusi. Most nem az volt a kérdés, hogy miként alakuljon meg a szövetség, hanem a szervezet ütőképességének a növelése. A tavalyi kongresszus határozatai egy *feltételezett jövőképen* alapultak, a mostani döntések pedig az elmúlt másfél év kijózanító *valóságára* épültek.

Az ígéretes várakozások illúzióknak bizonyultak. A szakszervezetek javaslatait a kormány sorozatosan figyelmen kívül hagyta. A szeptemberi országos tanácskozás ajánlásait válasza sem méltatták. Miközben a szakszervezetek kívül rekedtek a törvényalkotás folyamatain, aközben a rendszerváltás terheit egyedül a munkavállalókra rakják a parlamenti képviselők. A taxisbloká és a júniusi sztrájkfelhívás bizonyította, hogy csak *keményebb* eszközök felmutatásával lehet szociális eredményeket kicsikarni.

Az MSZOSZ-t ért sorozatos támadások és gáncsoskodások *válaszát* elé állították a szövetséget: radikálizálódnak vagy kivonulnak az érdekharcból. A tapasztalati tények megértették a felismerést: abba kell hagyni a köldöknézést téblábolást, a lát-szattévékenységet; a harcosabb szakszervezeti munka, a határozottabb érdekképviselő irányába kívánatos elmozdulni. Biztató, hogy a szövetség vezetőinek volt erejük belátni a tévedéseket, volt bátorságuk szembenézni a munkaharc éleződésével, és vállalni a konfliktusokat.

A novemberi rendkívüli kongresszuson nem lett úrrá az őszi melábul. Higgadtan elszánt légkörre azt a felfogást tükrözte, hogy *nincs hová visszavonulni*; csak előre lehet menekülni. Tárgyalni és tárgyalni, betartani a szociális partnerség játékszabályait, ám ha a kormány ezek után sem veszi komolyan a szakszervezeteket, akkor igénybe kell venni az érdekvédelem határozottabb eszközeit.

Az MSZOSZ kongresszusi megméréretése sikeresnek értékelhető. A mozgalom legmagasabb fóruma *lezárta* azt a szakaszt, amelyben a szövetség léte volt a tét. *Erőt és egységet*

mutatott a tanácskozás, a szolidaritás érzése is tapinthatóvá vált. Elsőpró többséggel újjáélesztették Nagy Sándort és legközelebbi munkatársait. Csaknem kétféle tagságával az MSZOSZ az ország *legnagyobb létszámú, meghatározó erejű* társadalmi szervezetévé vált. Ezt *Göncz Árpád* köztársasági elnök is megerősítette.

A kongresszus eredményeként félreérthetlenné vált az MSZOSZ helye és szerepe. A módosított *alapokmány* lehetővé teszi a döntési mechanizmus rugalmasságát, a szövetségen belüli érdekcsoportok elismerését. Azzal, hogy nagyobb döntési szabadságot kapott a szövetségi tanács, s létrejön az ügyvivői testület, gyorsabbá és operatívabbá válhat a képviselői feladatok ellátása. Az elfogadott *programban* világosan megfogalmazódnak a követendő *értékek*: a különböző platformok elismerése, a szabadság, a kölcsönös tolerancia, az autonóm gondolkodás, a személyiség tisztelete. Az *akcióprogram* pedig tartalmazza az érdekvédelem hangsúlyait a foglalkoztatáspolitikától a szociális biztonság javításán át, a munkaügyi kapcsolatok kiépítéséig.

Az MSZOSZ a magyar szakszervezeti mozgalom *centrumában* helyezkedik el, *egység-összetartó* tevékenység, s a politikai paletta baloldalán áll. Érdekel abban, hogy a többpárti parlamenti demokrácia eredményesen működjék, és vegyes tulajdonú szociális piacgazdaság jöjjön létre. A szövetség mindig kész a konstruktív *párbeszédre*, a kompromisszumos megállapodásokra, *együttműködik* valamennyi párttal és politikai szervezettel, amely mentes a szélsőségektől.

A kongresszus azért váltott olyanná, amilyenné lett, mert jött az *erősítés alulról*. A bizalmat kapott küldöttek — a postások nagy családjából is — hozták magukkal dolgozó társaik követeléseit, gondolatait, életérzéseit. Azokét, akik a nyáron megújították tagságukat, és vállalták a — támadások keresztútjában álló — szövetséget. Most, az elfogadott elvek és megszavazott programok után is erre van szükség. Az elhatározások végrehajtásának

vállalására. Mert tagsági támogatás nélkül csak homokra épült vár lesz a kongresszus szellemi építménye.

Valódi szakszervezeteket, hatékony érdekvédelmet! — halljuk és mondjuk. Megérdemelt igény. De laza önszegélyező egyetként ez merő ábránd. Kellenek a segítők a rászorultaknak, hisz nagy kincs manapság a pénzbeli segítség, ám az igazi érdekvédelmi szervezetnek többet és mást is kell csinálnia. Oktatást például. A sztrájkalapot is fel kell tölteni. Ahhoz, hogy a szakszervezet képviselői megfelelő tárgyaló- és vitapartnerek lehessenek az alkufolyamatokban, a kollektív szerződések megkötésében, felkészült szakértőkre, anyagi-pénzügyi feltételekre van szükség. Ennek Lázár András is hangot adott felszólalásában. (Képünkön.)

Az érdekvédelem ugyanis (egyre több) *pénzbe* kerül. Ezt is egyenesen meg kell mondanunk egymásnak, hogy segíthessünk egymáson. A szakszervezet mi vagyunk. *Csak az a miénk, amit megteremtünk*, amit kiharcolunk. Közös összefogással. A szövetség olajozott működésével. A szolidaritás óvó melegével.

A kongresszus szövetségen kívüli üzenete sem elhanyagolható. Jelentés a társadalomnak arról, hogy az *MSZOSZ talpon maradt*, megküzdve az öntisztulás kínjaival, él és működik. Legitimitása immár kétségbevonhatatlan, nem lehet a margóra szorítani. Számolni kell vele.

Kárpáti Sándor

Nagy László

(Folytatás az 1. oldalról.)

Feltétlenül kell foglalkoznunk, mert nem foglalkoztunk eleget a nyugdíjasokkal. Azokkal a kollégákkal, akik a postát még szentnek tekintik, akik a 30-40 éves tapasztalatot szívesen átadnák, s azokat a mozgalmi tapasztalatokat is, amelyek jók voltak, függetlenül attól, hogy 40 év alatt gyűlte össze.

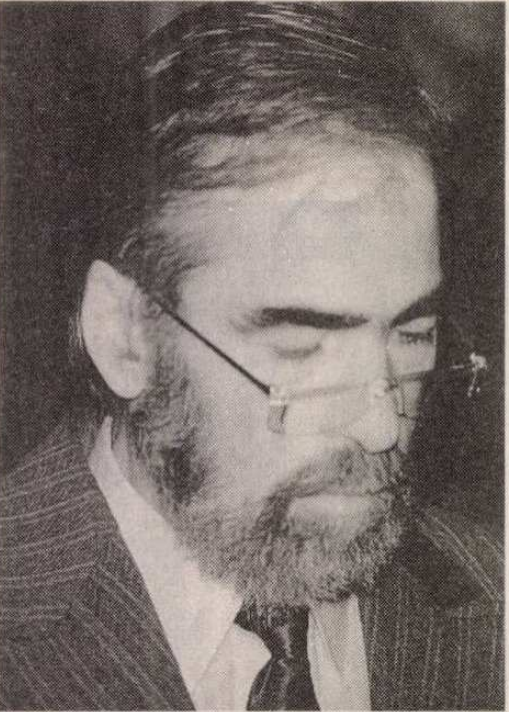
(A továbbiakban részletesebben szolt az elmúlt másfél év érdekvédelmi eredményeiről, majd így folytatta):

— Szeretnék pár szót szólni pénzügyi tevékenységünkről. Azt hiszem, hogy valamennyiünket nyomasztott és ma is nyomaszt az a gazdasági helyzet, az a vagyonvita, ami országos és ágazati szinten is bekövetkezett, azok a kormányzati és parlamenti döntések, amelyek a vagyonhelyzetet ilyenre tették. Ettől függetlenül én azt hiszem és remélem, hogy a közeljövőben megtörténik a vagyonszétosztás a tagszervezetek között, nemcsak eszmeileg, hanem a valóságban is. Felelősséget kell érezniük a vagyonnal sáfárkodóknak, hogy milyen intézkedéseket tesznek. Ennek következménye az, ami kritikaként megfogalmazódott, hogy a PDSZ még ma sem rendelkezik az 1991. évi költségvetéssel. Ez szakszervezetünk számára rendkívül nagy terhet jelent.

Nem tudtuk teljesíteni azon határozatunkat — és ez hiba —, melyet az alakuló kongresszuson döntöttünk el, hogy a tagdíj 5 százalékat sztrájk-alapba helyezzük. Ez a sztrájkalap ma még nem létezik.

Mundruczó Kornél beszámolója után Nagy Lászlónak, a pénzügyi ellenőrző bizottság elnökének szóbeli kiegészítője következett.

— Mig a szakszervezeti mozgalmi munkában az eltelt majdnem 2 év alatt pozitív változások mentek végbe, addig a pénzügyi tevékenységben lényeges változások nem történtek. Az alapszervezetek önállósága, hatásköre az utóbbi időben lényegesen megnőtt, szélesebb alapokon nyugszik a szakszervezeti demokrácia. Munkájuk ellátásához egyre növekedő pénzeszközökkel rendelkeznek, de a tervszerű és takarékos gazdálkodás megköveteli, hogy a pénzügyi munka megfelelő előírások mellett ellenőrzötten történjék. Írásos jelentésünkben is megfogalmaztuk, hogy a PDSZ-ben bekövetkezett szervezeti változást nem követte a rendelkezésre álló vagyon megosztása. A számviteli rendje az előző időszaknak megfelelően folytatódott, amelynek következtében a megváltozott helyzet miatt az utód-szakszervezet elszámolásai áttekinthetetlenekké váltak, s nem érzékelhető a gazdálkodás célszerűsége. Sajnálatos tény, hogy a Postai és Hírközlési Dolgozók Szakszervezeti Szövetsége, mint a Postások Szakszervezetének — vagyonának is — jogutódja, alapszabályának megfelelően a közös vagyon hasznosítására, gyarapítására vagyongazdát a mai napig nem nevezett ki. A tisztázatlan vagyoni viszonyok miatt az eltelt időszakra a Gazdasági Irodával szembeni bizalmatlanság volt a jellemző. Ennek következménye, hogy nincs a PDSZ-nek 1991-re jóváhagyott költségvetése. A pénzeszközök hatékonyabb felhasználása, valamint a tisztánlátás érdekében ez év elején önálló bankszámlát nyitottunk. Megítél-

Olajos Árpád

Rendkívüli kongresszust tartottak a postások

sünk szerint ez jó út lenne az önálló gazdálkodás kialakítása felé, de ezt az utat még nem jártuk végig következetesen. A költségek egy részét továbbra is a Gazdasági Iroda fogja elszámolni, ezért a gazdálkodás eredményességét csak a két könyvelés összevetésével lehet értékelni. A bizottság javasolja a rendelkezésre álló vagyon racionális hasznosítása érdekében annak mielőbbi megosztását, az új számviteli törvény életbe lépésével egy időben. A PDSZ részéről pedig olyan önálló számviteli rend kialakítását, amely a pénzeszközök hatékony felhasználását és áttekinthetőségét eredményezi.

A szóbeli kiegészítők után Meszlényi Ferenc levezető elnök az elhangzottak és a korábban kiadott írásos beszámolókat fölött megnyitotta a vitát, melynek első felszólalója Németh Tiborné (Székesfehérvár) volt.

— Legelőször is azt az igényt kell megjelenítenem, miszerint a dolgozók a közeljövőben határozottabb, harcosabb, erős szakszervezetek működését kívánják. Azt várják, hogy az önszervező szervezetek helyett igazi érdekképviselő legyen. Nem csak a mi területünkön, de valamennyi dolgozó részéről nagy a felháborodás a tervezett nyugdíjkorhatár felemelése miatt, ugyanis ez még tovább növeli a munkanélküliek számát. A kézbesítők munkakörülményei valamennyiünk előtt ismeretek, és az is, hogy kevés közöttük az, aki a nyugdíjazás után „a boldog nyugdíjas éveket” egészségesben tudja tölteni.

— A kézbesítők fokozott gondjainak megjelenítése miatt területünkön felmerült a kézbesítők érdekképviselői tanácsának a létrehozása, hogy közvetlenül jelen lehessen és érdemben hozzájáruljon hozzászólásaival, javaslataival az érdekvédelmi munkához képviselőjük. Saját szervezetünk ösztönzésére is jó hatással lehet a tagozatok — de akár az alternatív érdekképviselő — léte is.

— Dolgozók érdekében, akik harcosabb szakszervezetet kívánnak, és akár a sztrájkjait hajlandók elmenni érdekeik érvényesítése végett, azonnal létre kell hoznunk a sztrájkalapot, melynek már régen meg kellene lennie. Én azt is elképzelhetőnek tartom, hogy ehhez az alapszervezetek is hozzájáruljanak taglétszám alapján 5-10 forinttal. Tudom, hogy ma nem tárgyaljuk az alapszabályt, de rövidesen napirendre kell tűzni, mert a tagdíj mértékét és megosztását is tárgyalnunk kell.

— Tudom, hogy darázsfejszékbe nyúlok a következő felvetéssel, de kénytelen vagyok elmondani, hogy fontosnak tartjuk a szakszervezeti bank, illetve biztosítótársaság létrehozását, mely a szakszervezeti tagok részére tud kedvezményes kamatozású kölcsönt, illetve egyéb szolgáltatásokat nyújtani. Természetesen azt is tudom, hogy ennek működése csak hosszú távú befektetésekkel képzelhető el.

— A szövetségre vonatkozóan a jövőben egy „laza” szövetséget tudunk elfogadni, amely nem vonja maga után azt, hogy költségvetésünkben kiadási tételt jelentsen a működés. Több anyagi terhet már nem tudunk és nem is akarunk vállalni. Örvedetes, hogy a végkielejtést a törvényi mértéknel magasabb mértékkel tárgyaljuk, de így is meg kell említenem, hogy elsődlegesen azt a vállalati magatartást tartom, amely megfelelő foglalkoztatáspolitikával biztosítja, hogy a dolgozóktól ne kelljen megválni.

— Tiltakozunk az étkezési hozzájárulás és a természetbeni juttatások megadóztatása miatt.

Pecze Pál, a Pécsi Postaigazgatóság küldötte az elmúlt hét végi MSZOSZ-kongresszus hangulatáról, az ott tapasztaltakról és a pénzügyi források helyes felhasználásáról többek között az alábbiakat mondta:

— Mindenki előtt egyre világosabb, hogy a szabad választások óta egyre erőteljesebb a hatalmi koncentráció. A kormány a kongresszuson is viszszaigazolta szociális érzéketlenségét. Milliók problémáit érintő szociális kérdések előli cinikus menekülése mellett az elmúlt 40 évnek tud be minden problémát, nem fogadja el, hogy az elmúlt másfél évben ezekhez döntéseivel jócskán hozzájárult. Ilyenek többek között a rohamosan növekedő munkanélküliség nem megfelelő kezelése, az oktatás, az egészségügy túlzott piacosítása, a közszolgáltatók, ezen belül konkrétan a postai tevékenységben az állam túlzottan visszafogott szerepvállalása stb.

— A kongresszuson fel kellett magunknak tenni a kérdést, hogy a munkavállalók felélmüket félre tudják-e tenni, és fel mernek-e lépni az intézkedések ellen, erővel erő szembeállítva. Ezzel az erővel azonban felelősséggel kell tudni bánni. Ezen kívül még egy lehetőségünk van, hogy lehajtott fejjel, feltett kézzel megadjuk magunkat. Mindannyian tudják, hogy a kongresszus nagy felelősséggel az első mellett voksolt. Mindannyiunknak látni kell, hogy a kormánynak, de még talán a parlamentnek és néhány pártnak is púp a hátán az erős szakszervezet. Ezért alkalmaztak a szakszervezetekkel szemben politikai diszkriminációkat, amikor a tagdíjat megadóztatták, újra nyilatkoztatták a szakszervezeti tagokat, a vagyont államosítani akarták, és megakadályozták a bank és biztosító létrehozását. Ezek az intézkedések sem tudták azonban el lehetetleníteni a szakszervezeteket.

— Ismert, hogy a postán a foglalkoztatási biztonság az országosnál jobb, melyet egyre inkább megőrzendő értéknek tartunk. A gyakorlatban azonban nem mindig azt tapasztaljuk, hogy ezek maradéktalanul megvalósulnak, ezért követeljük, hogy az állam a posta működtetésében nagyobb szerepet vállaljon, a posta vezetőitől pedig, hogy az új Postatörvény várható hatására ne a könnyebb ellenállást válassza, tehát ne következzen be az, hogy ha piacot veszünk, akkor létszámot csökkentünk.

Horváth Éva, a Budapesti Postaigazgatóság Alapszervezeti Titkári Tanácsának titkára többek között arról beszélt, hogy a szakszervezeti mozgalomra háruló terhek újraértékeltek a munkásszolidaritást. Ez újra erősíti a szövetséghez való tartozást, de ehhez a feltételeket is meg kell teremteni,

ezért újra kell gondolnunk a tagdíj felosztásának mértékeit.

— Azok a nehézségek, melyek a szakszervezeti mozgalmat terhelték, a mi ágazatunkat sem hagyta érintetlenül és ezt még súlyosbította a posta szétválása. Ezért döntöttünk annak idején úgy, hogy a postások nagy családját legalább a szakszervezetben belül szövetségben együtt kell tartani. Az elmúlt időszak azonban azt bizonyította, hogy ezzel a lehetőséggel nem tudtunk élni.

Ezek után Horváth szaktársnő a programmal kapcsolatban elmondta, hogy a legfontosabbnak a bérezéssel és a munkahely biztonságával kapcsolatos kérdéskört tartja tagságuk.

Olajos Árpád, a szegedi terület egyik szóvivője visszautalt arra, ahogyan az alakuló kongresszuson hozzászólását befejezte. „Vigyázzunk, az infláció nehogy a pénzbe nem kerülő demokratizmust is utolérje.” Sajnos azonban a demokratizmus is inflálódik. A beszámolóval kapcsolatos általános igény, hogy a tagság ne csak az érdekvédelmi munkáról kapjon tájékoztatást, hanem arról is, hogy a mozgalom a tagdíjakkal hogyan sáfárkodik, mire mennyit költ. Ezek után hozzászólásában arról beszélt, hogy elgondolkodtató a mozgalomtól elfordulók számának alakulása. Ezek az emberek — véleménye szerint — nem csak a tagdíj vagy a közömbösség miatt léptek ki sorainkból. Valamilyen mértékben másként gondolkodnak, mozgalmi közérzetük megváltozása, illetve a szélmalomharcból eredő fáradtság lehet ennek motivációja.

Tóth Miklós munkavédelmi felelős felszólalásában helytelennek tartotta, hogy a PDSZ-nél megszűnt a munkavédelmi felelősi funkció, s kérte a poszt visszaállítását.

Maróti László, a szegedi tszb titkára hozzászólásában azt hangsúlyozta, hogy a szakszervezet munkastílusában jelentős változásokra van szükség, és el kell végre érni, hogy reakció szakszervezet helyett akció szakszervezet legyünk. Nem kizárható tovább az események után, hanem elebe kell mennünk. Annak kell a fő feladatunknak lenni, hogy már a törvényalkotás folyamatába beleszólhassunk, ne pedig a kész törvények, utasítások megváltoztatásáért harcoljunk.

Hozzászólásában hangsúlyozta, hogy az életkörülményeket befolyásoló legfontosabb döntések során az MSZOSZ a maga szerepét fel tudja vállalni, és az elmúlt kongresszuson is bizonyította, képes arra, hogy a legnagyobb szövetségbe tömörültek érdekeit a makroszintű érdekegyeztetés során jól képviselje.

Az ágazati szövetséggel kapcsolatban az előző hozzászólóhoz hasonlóan számtalan hibát sorolt fel, melyek hozzájárultak a bizalmatlanság kialakuláshoz.

Nagy Sándor, az MSZOSZ elnöke a kongresszus köszöntése után röviden szolt az elmúlt hét végén tartott kongresszusról, és elmondta azokat az igaztalan vádakait, amelyekkel azt a kongresszust illették, és ezeket cáfolta. Hangsúlyozta, hogy a szakszervezeti tisztségviselők munkájának „felelőssége nem csak azzal kapcsolatos, amit tesznek, hanem azzal is, amit nem tesznek, és amit nem tesz valaki, annak alkalmasint sokkal súlyosabbak lehetnek a következményei, mint annak, amit tesznek.

— Én természetes helyzetemnél fogva szövetségszármazó vagyok. Nem csak abban az értelemben, hogy egy országos szövetségre szükség van, hanem abban az értelemben is, hogy az összehozható rokonszakmák közeli területek tömörülését is rendkívül fontosnak tartom. ... Én úgy gondolom, hogy a posta, a távközlés, de a széles értelemben e szféra területén (infrastruktúra. A szerk.) működő szakszervezet számára is aktuális kérdés ez, és azt hiszem, hogy e kérdést nem csak fontolgatni, de higgadtan és határozottan el is kell dönteni. Ami persze nem hagyja érintetlenül a tagdíjhoz tartozó problémáit sem.”

A továbbiakban arról beszélt, hogy az MSZOSZ-be tömörült szakszervezetek az ország egyik leggazdagabb szervezete, csak nem arra fordítják a vagyonukat, amire kell. Ha többet fordítanak a mozgalom saját infrastruktúrájára és tagságának érdekvédelmére, „... akkor ez a szervezet meggyőződésem szerint jóval több erőt és eredményt tud felmutatni. Nem egyszerű pénzügyi kérdésről van szó, hanem arról, hogy ellátjuk-e azt a funkciót, amit egy szakszervezetnek el kell látnia. Képzetlen tisztségviselőkkel nem lehet szakszervezet csinálni. Ez nem vasárnapi legényegylet és alkalmi összejövetel, ahol jól kibeszélgetjük magunkat, itt kollektív szerződéseket kell kötni, tárgyalásokat kell folytatni, bérmegállapodásokat kell majd kötni 1992-től; ezekhez hozzáértésre van szükség. Mint ahogy információs rendszerre van szükség, és feltöltött sztrájkalapokra ... , mert azt hiszem, hogy amit nem sikerült elérni sokaknak kívülről: ezt a szakszervezeti tömörülést felforrzsolni, összeroppantani, azt nagyon könnyen el tudjuk érni belülről, ha ésszerűtlenül és nem szakszervezetszerűen működünk.

Rajkai Zsolt politikai államtitkár hozzászólásában kifejtette, hogy a minisztériumnak is és neki is az az álláspontja, hogy egy demokratikus államrendben nélkülözhetetlen a szakszervezetek működése, mert munkavállalói érdekképviselő nélkül a társadalmi feszültségek fokozódnak, megoldhatatlanná válnak, és ezek szétfeszíthetik a társadalmi összefogásokat.

Ezek után arról beszélt, hogy hol a helyük a szakszervezeteknek a magyar társadalmi életben, s politizáljon-e a szakszervezet. Véleménye szerint „a jogalkotás folyamán nyilvánvaló, hogy kell a politikai informáltság, jól felkészült politikusokra, jól felkészült szakemberekre van szükség, hogy érdekeiket tudjanak vitatkozni, hozzá tudjanak szólni, és ezzel a dolgozói érdekképviselőt be tudják vinni jogrendünkbe is ...

— Az a meggyőződés, hogy a szakszervezeteknek politikai érzékkel a jogalkotás szintjén kell politizálni, de ez üzemi szinten, munkahelyi szinten nem érvényesülhet ... , a rendszerváltás jelen-

Rajkai Zsolt

legi folyamatában igenis szükség van arra, hogy a szakszervezetek kifejtsek véleményüket, de meggyőződés, hogy a szakszervezeteknek elsősorban a munkahelyen kell harcosabban és keményebben fellépni a munkavállalókkal szemben.”

Hozzászólásának további részében szolt a Postatörvény várható hatásairól is, és többek között elmondta, hogy olyan hatása nem lehet, mely újra a vidék elmaradottságát, háttérbe szorítását okozhatja. A kistélepléseken lakók nem veszíthetik el kapcsolataikat a külvilággal.

— Tény azonban, hogy a kormányzat és a költségvetés nem tudja felvállalni azokon a kistélepléseken a postahivatalok fenntartását, ott ahol csak ráfizetéssel, vagy állami támogatással lehetne ezt megtartani, viszont van más megoldás is. Régen volt az úgynevezett postamasteri rendszer, ami ma is megoldható lehet ...

A továbbiakban beszélt a közszolgáltatásban dolgozók valamikori jogvédelméről, melynek kiharcolását a szakszervezet fontos feladatának tartja. Felajánlotta együttműködését és a minisztérium együttműködését a Postai Dolgozók Szakszervezetének.

Hozzászólásának egyik része a kongresszus munkájában nagy vihart kavart. Ebben azt taglalta, hogy mit jelent az alacsony bérezés és a magas bérezésű dolgozónak az azonos százalékos mértékű bérfejtés. Az államtitkár hozzászólására többen eltérő véleményrel reagáltak.

Dr. Kertész Pál, a Magyar Posta Vállalat vezérigazgatója hozzászólásában a posta 1991. évi helyzetéről és az 1992. évi lehetőségekről beszélt. Úgy ítélte meg, hogy míg a beszámoló kevesebb eredményt említ a valóságosnál, addig a program több ponton is borúlátóbb, és olyan követeléseket is tartalmaz, melyek irreálisak. Így például kifejtette a készpénzkiemelő módokkal és a kézbesítői problémákkal kapcsolatosan, hogy „még jó pár év eltelik, mire ebből ténylegesen komoly, immáron a kézbesítők is érintő rendszer lesz. A posta vezetése most is elkövet mindent, hogy a jelenlegi rendszert fenntartsa ... postászinon naponta milliókkal emelkedik a nyugdíjak összege ...

Ezek után a kézbesítők biztonságával kapcsolatosan mondta el, hogy milyen eszközökkel kísérletezett eddig is a vállalat. Hangsúlyozta, hogy a legjobb megoldást a kézbesítőáskában alkalmazott eszközök biztosítják, de emellett szükség van a társadalmi összefogásra is. A posta vagyonvédelmi helyzetével kapcsolatosan említett tett az új vagyonvédelmi utasításról, valamint azokról az intézkedésekről, amelyeket a közelmúltban tett a vállalat.

Az új Postatörvénnyel kapcsolatban elmondta, hogy „a kormány a jelenlegi helyzetet fogadta el, az a tervezet került a képviselők elé, mely szerint 600 lakoson felüli községekben postahivatalt kell üzemeltetni. Ezen azt jelenti, hogy nem kell foglalkoznunk a kishivatalok gazdaságos működésével. Nagyon sok új szolgáltatást próbáltunk vinni a kishivatalokhoz, sajnos ez nem talált fogadásra a másik oldalon ... Sok mindent el tudunk képzelni, egyet nem, hogy a nyolcórás foglalkoztatásból másfél-két órát dolgozzanak. Meg kell találnunk közösen ezeknek az üzemeltetéseknek a gazdaságosságát ...

(Folytatás a 3. oldalon.)

(Folytatás a 2. oldalról.)

A posta jelenlegi helyzetével kapcsolatosan többek között az alábbiakat mondta: „Ebben az évben a teljesítmények mind mennyiségben, mind értékben a tervezettnél kedvezőbben alakulnak. A szolgáltatások minősége területén azonban ez évben sem értünk el jelentősebb javulást. Ez rontja megítélésünket. Közös erőfeszítéseink alapján sikerült megvalósítani, hogy a 28%-os adózatlan bérfejlesztés határát túllépjük, és úgy néz ki, év végéig megközelítjük a 30%-ot. Különösen értékelni kell ezt akkor, amikor nemzetgazdasági szinten ezt 6%-os létszámcsoökkentéssel érték el, míg a postánál csak 1,4–1,8%-os létszámcsoökkenés következett be. Én tudom, hogy még ez is kevés, hiszen '89-ben a postás dolgozók a nemzetgazdasági átlagtól 15%-kal voltak elmaradva.”

Ezek után hozzászólását az 1992. évi fejlesztési, beruházási elképzeléseivel folytatta: „A posta új arculatának megjelenése mellett a szolgáltatás színvonalának emelése a fő cél. Olyan új szolgáltatások bevezetését szeretnénk, amely hatékony gazdálkodással elősegíti a posta és a postás dolgozók jobb megélhetését, és garantálják a foglalkoztatást. A veszélyes szolgáltatások megszüntetése, egyes szolgáltatások veszteségmértékének jelentős csökkentése is célunk. A hatékony gazdálkodás megteremtése az egyes üzletágak pontos gazdálkodási feltételeinek a kialakítása.

— Olyan gazdasági eredményt szeretnénk 1992-ben elérni, amely biztosítja, hogy az állami beruházások mellett továbbra is igényt tartunk a kormányzati segítségre, és a posta saját eszközeivel is nagyobb mértékben járuljon hozzá a beruházások, fejlesztések lebonyolításához...

A bérfejlesztés jövő évi mértékéről úgy nyilatkozott, hogy a vezetésnek szándéka, hogy az adózott határig felvigye a bérfejlesztés mértékét.

Hozzászólásában a programhoz is véleményt fűzött, és javasolta egy közös munkabizottság kialakítását, amely részleteiben is kidolgozza mindazokat a feladatokat, amiket a szakszervezet jogosan követel a szakvezetéstől. Számunkra kedvezőtlenül nyilatkozott a prémiumok megszüntetésének igényéről. A vezérigazgató úr szerint a prémiumokat a postánál is fenn kell adni tartani, amíg a nemzetgazdaság más területein is motiválják ezzel a vezetőket. Miközben a program pontjaival egyetértett a vezérigazgató úr, addig azok jó részét korainak találta.

Hozzászólásának végén még kifejtette, hogy ő is szükségesnek itéli az infrastrukturális szakszer-

vezetek érdekegyeztető bizottságának további működtetését, hiszen ez egy speciális terület érdekeit tudja megjelteni és integrálni az érdekegyeztető tanács működésében.

Auguszt Györgyné dombóvári küldött hozzászólásában kifejtette, hogy szükségesnek tartja a jóléti tulajdonnak munkavállalói tulajdonba kerülését. Sérelmezte, hogy a parlament különböző jogszabályokkal sorozatosan nyírja a szakszervezeti jogosítványokat.

Kőhalmi Gyula (Balatonszentgyörgy) hozzászólásában többek között követelte az 50%-os utazási kedvezmény (MÁV arcképes igazolvány) további fenntartását.

Horváth Mihályné Szentéről elmondta, hogy a posta törekvése a biztonság megteremtésére kevés, szükséges, hogy a rendőrség tevékenységét szabályozó törvényeket is megalkossa a parlament. Nehezményezte, hogy egy-egy támadás során olyan riportok is elhangzanak a tévében és a rádióban, amelyek a postatitok fogalmát is kimerítik.

Nagy Lászlóné, a szombathelyi körzeti szb küldötte a kishivatalok gondjairól beszélt. Felidézte a rosszemlékű „ki kit tart el” című huzavonát, melyben a bűnbak annak idején a forgalom volt, most úgy tűnik, hogy a kishivatalok azok. Szólt arról, hogy csak az ő körzetükben 22, 600 lélekszám alatti község van, ahol ma működik postahivatal, és ezek esetleges bezárása 41 dolgozó munkaviszonyát kérdőjelezné meg. Szükségesnek tartotta, hogy a foglalkoztatási terv elkészítését a területeken szerzett tapasztalatok alapozzák meg, a felmérés érintse igazgatóságokként a lakossági igénybevétel összefüggéseit is.

A vita végeztével Mundruczó Kornél röviden összefoglalta a vitát, és javasolta, hogy a beszámoló a szóbeli kiegészítésekkel és a vitában elhangzottakkal kiegészítve a kongresszus fogadja el. A beszámoló a kongresszus konszenzussal, 36 tartózkodás mellett elfogadta.

Rövid ebédszünet után a kongresszus a program megvitatásával folytatta munkáját, melyhez először Mundruczó Kornél tett szóbeli kiegészítőt.

— Az MSZOSZ kongresszusán elfogadott program saját programunk részeként kezeljük, és ennek megfelelően minden segítséget meg kell adnunk annak érvényesítéséhez. Természetesen arra is számítanunk kell, és gondolom ezzel valamennyien tisztában vagyunk, hogy az MSZOSZ programjában megfogalmazott követelések ellenére

sem biztos, hogy a tárgyalások számunkra kézzel fogható eredményt hoznak, ezért arra is fel kell készülnünk, hogy az érdekegyeztetés keményebb eszközeit is igénybe kell venni. Ma még a posta nem válságágazat, de holnapra könnyen azzá válhat. Azt, hogy ma a postán még nincsen sztrájkhangulat, azt csak annak köszönhetjük, hogy még többé-kevésbé biztos a dolgozók munkahelye...

— A Magyar Posta Vállalat jelentős változások előtt áll. Fel kell készülnünk arra, hogy az alapszolgáltatáson és az alapellátáson túl a vállalat egyre inkább törekedni fog a gazdaságilag racionális tevékenységek bevezetésére, kialakítására. Nem fogadhatjuk el a költségvetésnek azt a törekvését, hogy a támogatásokat minden kompenzáció nélkül megszüntesse.

— Egyre inkább érezhetővé válik a kishivatali dolgozók sorsának bizonytalansága. Nem fogadható el, hogy lépten-nyomon hangoztatják, hogy ők csak veszteséget termelnek, ezért nem vagy csak részben érdemlik meg azokat a bérfejlesztéseket, amelyeket szakszervezetünk kiharcol. Ezért követeljük, hogy addig sem létszámleépítésre, sem óraszámcsökkentésre irányuló intézkedés a posta egyesletén területén se történjen, amíg nem készül a kishivatalokra és a kézbesítőkre vonatkozóan, de összességében az egész postára részletes foglalkoztatáspolitikai terv.

— Tagságunk számtalan alkalommal megfogalmazta, hogy lényegesen markánsabb arculatú szakszervezeti munkát, határozottabb érdekvégyesítést igényelnek. Ennek mi meg akarunk felelni. Olyan szakszervezetet akarunk, mely jó kollektív szerződést és eredményes béralkut tud kötni. Ennek érdekében azt is meg kell határoznunk, hogy szakszervezetünk belső működésében milyen változtatásokra van szükség. Már most készülnünk kell arra, hogy az üzemi választások során a dolgozók által is elfogadott tisztségviselőink minél nagyobb számban jussanak be az üzemi tanácsokba. Szakszervezetünk akkor lesz képes eredményes érdekvédelmi munkára, ha tisztségviselőinket újra oktatni tudjuk. A szakszervezeti munka nem egy szűk stáb tevékenységére épül, hanem a szakszervezeti tagok és valamennyi választott tisztségviselő aktív részvételére.

— Belső életünk nagy hibája, hogy az információk bizonyos szinteken csorbulnak vagy elakadnak. Számtalan esetben tapasztaljuk, hogy szakszervezetünk tagjai munkánkról semmit vagy csak igen keveset tudnak. Az információ nem tisztségviselői privilégium. Ha nem akarjuk elveszíteni tagságunkat — márpedig szakszervezet tagság nélkül nem létezik —, akkor kell, hogy tudják a tagok, hogy az általuk felvetett problémák az érdekvégyesítés szintjeire eljutnak, és hogy azok megoldásáért az adott szinteken mit tettek.

— Nem kerülhető ki az a kérdés, hogy milyen szövetséget tudunk és akarunk megkötni. Határozott véleményem, hogy most a legfontosabb feladatunk egy erős ágazati szakszervezet megteremtése, és hogy a Magyar Szakszervezetek Országos Szövetsége megerősödjön. Erős ágazati szakszervezetet úgy tudunk létrehozni, ha biztosítjuk a területi szakszervezeti bizottságok és a PDSZ szakértői apparátusának a működését. Ezért csak olyan szövetséget tudok elképzelni, amely függetlenített apparátus nélkül a legszükségesebb koordinációs tevékenységet az utódszakszervezetek országos titkárainak egymás közötti rotációjában biztosítja.

A továbbiakban említést tett a gazdálkodásban szükséges változtatásokról is, amelyeknek egy része alapszabályt is fog érinteni. A programhoz — miután többen a beszámoló vitája során már véleményüket elmondták — két hozzászóló volt.

Olajos Árpád hozzászólásában az oktatás fontosságáról és módszereiről beszélt, valamint felhívta a figyelmet arra, hogy mennyire veszélyes, ha egy mozgalom vezetőszintű testületei esetenként politikailag nem kellően átgondolt vagy jogilag nem megalapozott döntésekhez asszisztálnak.

Kutas Ferenc budapesti hírlapáros hozzászólásában hiányolta, hogy a program nem foglalkozik azokkal a munkavállalókkal, akik a közeljövőben a hírlapprivatizáció miatt vállalkozóvá válnak.

A hozzászólások után Kutas Ferenc felvetésére Mundruczó Kornél reagált, s válaszában kifejtette, hogy a felvetés nem program, hanem alapszabályt érintő téma.

A kongresszus az alábbi szövegszerű módosítási javaslatokat elfogadta, és a PDSZ programját a szóbeli kiegészítővel 4 fő tartózkodása mellett konszenzussal elfogadta:

— továbbra is igényeljük, hogy a postai dolgozók részére biztosítva legyen az 50%-os MÁV utazási igazolvány,

— a posta egységes arculatának megteremtése során (de enélkül is) indokolt felülvizsgálni és korszerűsíteni a formaruha- és egyenruha-ellátási rendszert,

— a jubileumi jutalom megszűnése esetén (ettől függetlenül is) indokolt a törzsgazdaszabályzat felülvizsgálata, átdolgozása.

*

A kongresszus bezárása után a titkárok országos tanácsa zárt ülésen döntött a strájkalapba helyezendő pénzeszközök mértékéről.

Az MSZOSZ Szövetségi Tanácsába küldöttként megválasztotta Mundruczó Kornélt, Maróti Lászlót, Kónya Lajost, valamint témától függően *Konrád Ervin* és Meszlényi Ferenc szakértőket. Határozott arról, hogy az országos titkár helyettesítését a két szakértő közül a téma illetékességi körétől függően az említett két szakértő egyike látja el.

A továbbiakban a testület a kollektív szerződés II. számú módosítását tárgyalta. A módosítást az 1991. október 19-én hatályba léptetett végkielégítéssről szóló XLVIII. törvény tette szükségessé. A módosítás alapján végkielégítésre jogosult az a dolgozó, akinek összes postai szolgálati ideje a 3 évet meghaladja, és a munkáltató mond fel neki. Nem jár végkielégítés azonban a fegyelmi úttján elbocsátott dolgozóknak. Az eredeti szakmai javaslattal szemben, amely a legmagasabb végkielégítést hathatós átlagkeresetben határozta volna meg, a testületi ülésen a posta vezetésével kötött megállapodás alapján az alábbi mértékeket alakították ki:

legalább három év szolgálati idő esetén:	háromhavi,
öt év esetén:	három és félhavi,
tíz év esetén:	négyhavi,
tizenöt év esetén:	öthavi,
húsz év esetén:	hathavi,
huszonöt év esetén:	hét havi,
harminc év esetén:	nyolchavi

Átlagkereset összege jár végkielégítésként azoknak, akiknek munkaviszonyát a munkáltató mondja fel. A törvény értelmében azoknak, akiknek az öregségi nyugdíj jogosultság megszerzéséig kevesebb mint öt év van hátra, a fenti végkielégítés összegét további háromhavi átlagkeresettel kell megemlíni.

A törvény tartalmaz egy korlátozó rendelkezést is, mely szerint a végkielégítés alapjául figyelembe veendő egyhavi átlagkereset a nemzetgazdasági minimálbér ötszörösét nem haladhatja meg.

Egy szellemi ügyvivő jegyzetei

Jelzőcsengő

A Postai Dolgozók Szakszervezete rendkívüli kongresszusának csaknem főszereplőjévé vált a jelzőcsengő, amelynek kezeltére Horváth szaktárs kapott megbízatást. Elt is használatával elég gyakran. Teljesítenie kellett kényszerű kötelességet, minthogy a kongresszus elfogadott ügyrendje szerint a 3 perces felszólalásokat szavaztak meg a küldöttek, s ezt bizony kevés kivétellel túllépték. Így aztán sűrűn kellett csengetni. Volt, akinek többször is. Még Kertész Pál vezérigazgatót is lecsengették, igaz ő — érthetően — többet kapott 3 percnél. Először szükségesnek látszott a szigorú időkorlátozás, hogy az öt és fél órára tervezett tanácskozás elvégezhesse munkáját. Később azonban kiderült, mégsem volt indokolt az ennyire feszített tempó, mert a tervezettnél előbb fejeződött be a napirendek tárgyalása, így aztán az időszakból időbővség keletkezett, ami igen ritka dolog manapság.

Ezért lett a jegyzetfüzet címe Jelzőcsengő? Is. Meg azért is, hogy e sorok írója felhívja a figyelmet az alábbi gondolatlábkra.

*

Ha valaki arra kérne, hogy címszavakban foglaljam össze

gyobb hangsúlyt kaptak az érzelmek, az indulatok vagy a tájékozottság mértéke.

*

Íme, néhány példa az önkritikára, a kritikára: „Nem foglalkoztunk eleget a nyugdíjasokkal, akik a postát ma is szentnek és egységesnek tekintik” — hallottuk a szóbeli beszámolóban. Ugyanonnan: „Tavaly elhatároztuk, hogy a tagdíjbevétel 5 százalékát sztrájkalapra fordítjuk, sajnos, ezt nem tartottuk be.” A következő tényközlés meg úgy koppant a Pénzügyi Ellenőrző Bizottság elnökének tájkoztatójában, mint a háztetőre hulló vadgesztenye: „1991-ben nem volt jóvá hagyott költségvetése a PDSZ-nek. Olajos Árpád: „Pénzügyekről nem általánosságban kell beszélni, hanem konkrétan: hogyan osztották el a tagdíjat, mire mennyit fordítottak.”

*

Mindannyian szeretjük az egyszemre, tartalmas megfogalmazásokat, amelyek csokorba kötve érzékeltetik a tanácskozás sokszínűségét. Lapozunk bele az újságíró noteszába: „Örülünk, ha el tudjuk adni az üdülőjegyeket, mert már vannak, akiknek ez is anyagi megterhelést jelent.” Pecze Pál Pécsről: „Diszkriminálóra sem tudta a hatalom padlóra küldeni a szakszervezeteket.” Egy jelzés: „Nagy a felháboró-

dás a nyugdíjkorhatár felemelése miatt.” (Németh Tiborné Székesfehérvárról.) „Olyan működési mechanizmust kell létrehozni, amely képes minden érdeket megjeleníteni és az erőket tömöríteni.” Ezt Nagy Sándor, az MSZOSZ elnöke mondta. A következő meg Kertész Pál vezérigazgató: „A nők északai munkájának megszüntetésére ma még nincs lehetőség, ez csak távlati feladat lehet.”

*

Sok szó esett a kézbesítőkről. Mint megtudtam, nem véletlenül, hiszen a postai dolgozók összlétszámának 45 százalékát alkotják, ugyanakkor nincsen megoldva munkakörülményeik, biztonságuk, egészségük védelme. „Többet kell tennünk értük” — hangsúlyozták többen is. E sorok írója is gyakran találkozik velük magánemberként, amikor otthonomba hozzák a postai küldeményeket, a nyugdíjamat. Ezután még több szeretettel várom őket, még nagyobb tisztelettel tekintek rájuk.

*

Középpontban az érdekvédelem — ez lehetne a gyűjtőmódcéja az elhangzott gondolatfolyamoknak. Ez külön cikk témája lehetne, de csak egykét megjegyzést. Vannak vitapontok is: Elhangzott, hogy nem kirándulásokra és színházjegyekre kell adni a szakszervezet pénzt, hanem érdekvéde-

lemre. Hogy is van ez? A kultúra, a sport, az egészségmegőrzés az nem érdekvédelem? Csak anyagi érdekvédelemben gondolkodunk, szellemiekben? Öröndetes ugyanakkor, hogy több felszólaló kiállt az információ javítása és az oktatás-újászerzése mellett. Kézünk rájön, hogy ezek nélkül nem lehet a gazdaság színvonalas szakszervezete, azaz hatékony érdekvégyeslet. Az igényt Németh Tiborné így fogalmazta meg: „Határozottabb, harcossabb

szakszervezetet, igazi érdekvégyesletet!”

Tűnődtem, mivel zárjam a jegyzeteket. Választásom Rajkai Zsolt államtitkár első és utolsó mondatára esett. Az első: „A demokratikus államrendben nélkülözhetetlen a szakszervezet működése...” A befejező: „Örülök, hogy részt vehettem a kongresszuson, mert új, értékes információkhoz jutottam.”

— k. s. —

A cél az egységes távközlési szakszervezet

1991. december 6-án a Távközlési Dolgozók Szakszervezete és a Távközlési Dolgozók Szabad Szakszervezete közös TOT (Titkárok Országos Tanácsa) értekezleten tárgyalta a két szakszervezet egyesülésének további folyamatait. Hosszú előkészítő munka és vita során jutottak el a testületek idáig.

Most azonban már kirajzolódni látszik az az irányvonal, melynek mentén el lehet és el is kell jutni egy egységes szakszervezet létrehozásához, melyben olyan magatartás tükröződik és jelenik meg a MATÁV munkavállalóinak érdekében, amelynek célja és feladata az eddigieknél hatékonyabb érdekvégyeslet és érvényesítő munka.

A közös értekezlet 1992. február 15-ére kitűzte az egyesülési kongresszus időpontját, melyben nem kisebb feladatot kell elvégezni, mint megvitatni és elfogadni az egységes szakszervezet alapszabályát, programját és gazdálkodását, illetve a szakszervezet élére a megfelelő vezető megválasztását.

Reméljük, hogy a kongresszus lezár, s egyúttal megnyit egy új fejezetet a dolgozók életében. Olyan döntések születnek, amelyek a meghatározóak lesznek, és a munkavállalók érdekeit a legmesszebbmenőkig szolgálják.

Ne korlátozzuk az árusok szabadságát!

Nem képtelenség és nem kalandos vállalkozás

Mi lesz veled hírlapterjesztés? — címmel novemberi számunkban Siskovits Attila, a Hírlapterjesztők Szakmai Szövetségének vezetője nyilatkozott. Megkérdeztem Dubinyiné Lénárd Margitot, a Magyar Posta Vállalat hírlaposztályának vezetőjét, mi a véleménye kollégájának kritikus megjegyzéseiről.

— Mit tett a Posta-vezérigazgatóság azért, hogy a hírlapterjesztők jobban megvalósítsák számításukat, hogy a privatizáció előrehaladjon, és végre olyan hírlapterjesztés legyen Magyarországon, amely megfelel az árusok, a vásárlók és a posta igényeinek is?

— Elkezdtük a hírlapterjesztés szervezetének gyökeres átalakítását — válaszolta Dubinyiné. — Ez egyértelműen a piacon való bennmaradásunkat célozza. 1991 olyan induló év volt, amikor leraktuk az alapokat, elsősorban az árusítás átszervezésében, s a technológiai átalakítást is megkezdtük. Hangsúlyozom, hogy induló állapotról van szó, ezért megértem postáskollégáim elégedetlenségét. Sokan azt hiszik, hogy most már nyugodtan ülhetünk babérjainkon, pedig szerintem most jön csak a neheze. Még messze vagyunk attól, hogy a vásárlók kifogástalan kiszolgálásban részesüljenek, és hogy a kiadók naprakész információkat kapjanak hírlapjuk napi forgalmáról. Ahhoz, hogy jó nagykereskedők legyünk, még komoly fejlesztésekre van szükség. Ezt azonban csak lépésről lépésre teremthetjük meg, hiszen a posta anyagi helyzete nem teszi lehetővé, hogy minden területen fejlesszünk.

— A szeptemberi érdekegyeztető tárgyaláson, amely sokszor rosszízű vitává fajult, kiderült, hogy az árusok érdekvédelmi szervezetei bizony elégedetlenek a posta átszervezési tevékenységével. Különösen Siskovits Attila fogalmazott élesen, és ezt a véleményét megismételte e lap hasábjain is. Mi erről a véleménye?

— Természetesnek tartom, hogy Siskovits úr nem elégedett. Ez a dolga, az lenne a természetellenes, ha egy érdekvédelmi szervezet vezetője mindig egyetértene a munkáltatóval. Ugyanakkor azonban meg kell mondanom, nagyon sajnálom, hogy úgy állítja be a vezérigazgatóság, az ott dolgozó hírlapos szakemberek elképzeléseit, mintha azok ötletszerűek, szakszerűtlenek lennének. A hírlaposztályon dolgozók többsége évtizedek óta foglalkozik hírlapterjesztéssel, ismerik a szakmát, van koncepciójuk, és az általuk, illetve a többi területi hírlapos által egyeztetett koncepciót fogadta el a posta vezetője. Az 1991-es átszervezés bizonyítja éppen, hogy itt átgondolt koncepcióról van szó. Igazságtalan tehát Siskovits Attila, amikor bennünket koncepciótlansággal vádol. Tudom, manapság az érdekvédelmi szervezetek vezetőinek bizonyítaniuk kell harcoságukat, de én úgy gondolom, sokkal többet érne el, ha megalapozott kritikával illették a hírlapterjesztés vezetőit. Ugyanakkor el kell ismernem, van bőven kritizálható valójában, mert még csak elindultunk, elkezdtük a tudatos munkát. Azon is csodálkozom, hogy azt állítja, azért egyeztet bele a Posta Vállalat koncepciójának elfogadásába, mert a saját elképzeléseiket nem sikerült megismertetni velük. Úgy gondolom, ez csúsztatás. *Két év alatt ugyanis lett volna elegendő ideje arra, hogy ismeresse elképzeléseit. Arról nem is beszélve, hogy ezen idő alatt igencsak sokat tárgyaltunk vele is. Elmondhatta volna.*

— Siskovits úr azt állítja, hogy az üzemeltetési szerződés nem nyújt megfelelő jogbiztonságot az árusoknak. — Enn erre a kritikusra egy kérdéssel válaszolnék: mutasson ma Magyarországon bármilyen céget, ahol évekre előre lehet „jogbiztonságot” garantálni. Ilyent nem talál. Nem lehet a postától többet kérni, mint egy átlagos

magyarországi vállalatotól. Mi ugyanolyan körülmények között dolgozunk, mint bármelyik cég Magyarországon. Ráadásul a jelenleg fennálló törvények és rendelkezések gyakran behatárolják mozgásterünket.

— Én úgy gondolom, hogy a biztonságot a vállalkozónak a piacgazdaságban elsősorban ügyessége, talpraesettsége jelentheti, az, ha postásból végre valódi kereskedővé válik.

— Az átszervezéssel mi is pontosan ezt akartuk és ezt akarjuk elérni. Nemcsak a Posta Vállalatnak, mint nagykereskedőnek kell vállalkozóvá válnia, hanem minden egyes árusnak is. Különböző mi nem tarthatjuk fenn a hírlapot, az árusok pedig majd kiszorulnak az egyre élesedő versenyből. Nem hiszem, hogy ebben az országban van még egy cég, amely olyan feltételeket nyújt — vagy fog nyújtani —, mint a posta. Mi kifizetjük a pavilon üzemeltetési díját, fenntartási költségeit, egyelőre a biztosítást is, cserébe csak azt kérjük, hogy az árus csak tőlünk vegyen át lapot, és minél többet árusítson.

— Siskovits úr szerint ez az üzemeltetési szerződés nem illeszkedik bele a szabadverseny piacgazdaságba.

— Jelenlegi hírlapszervezetünk igenis illeszkedik a jelenlegi gazdasági piacviszonyokhoz. A postának nem egy ideához kell igazodnia, hanem a valóságos helyzethez.

— Úgy tudom, a teljes privatizáció ellen, amely kiszolgáltatná volna „a fizetőképesebb cápáknak” az árusokat, éppen ők tiltakoztak. Ezért terjesztették elő a kompromisszumos javaslatokat?

— A kompromisszumokkal nem értek mindenben egyet. Szeretném hangsúlyozni — és azt hiszem, hogy ezzel Siskovits úr is egyetért —, ahhoz, hogy jól működjön a nagykereskedő, azaz a posta, valamint a kiskereskedő, azaz az árus, ahhoz igenis vadoznak új technológiára van szükség. Nekem most is az a véleményem, hogy a nagykereskedő jobban járt volna, ha nem az „önkéntes” vállalkozás mellett döntünk.

— Tehát előbb vagy utóbb teljes lesz a hírlapárusítás privatizációja?

— Igen, csak idő kérdése. — Siskovits úr felrója, hogy nem akarják engedélyezni a nem-újságok eladását.

— Az igazsághoz hozzátartozik, hogy eleinte egyáltalán nem akartuk engedélyezni más cikkek árusítását, hiszen éppen az árusok panaszkodtak arról, milyen szűkös viszonyok között dolgoznak. Másrészt pedig a posta nem engedheti, hogy ezeket az újságok rovására árulják. Ma már a vállalkozásához nem kell letenniük kauciót az árusoknak — a posta itt is engedett —, így indokolt esetben engedélyezzük az egybeki árusítását is. De csak abban az esetben, ha az nem jár az újság forgalmának a visszaesésével. A posta tehát éppen az árusok, az érdekképviselő nyomására nem sikerült megismertetni velük. Úgy gondolom, ez csúsztatás. *Két év alatt ugyanis lett volna elegendő ideje arra, hogy ismeresse elképzeléseit. Arról nem is beszélve, hogy ezen idő alatt igencsak sokat tárgyaltunk vele is. Elmondhatta volna.*

— Siskovits úr azt állítja, hogy az üzemeltetési szerződés nem nyújt megfelelő jogbiztonságot az árusoknak. — Enn erre a kritikusra egy kérdéssel válaszolnék: mutasson ma Magyarországon bármilyen céget, ahol évekre előre lehet „jogbiztonságot” garantálni. Ilyent nem talál. Nem lehet a postától többet kérni, mint egy átlagos

Udvarhelyi András

Karácsonyi vidámságok

Kossuth Lajos elhatározta, hogy leutazik a nyírségi Paszab községbe karácsonyra. A karácsony este kellemesen telt el, finom, remegő nyírségi kocsonyát fogyasztottak, majd süteményt. Kossuth megengedett nadrágszíjjal elnézést kért, mert egy sétat akar tenni, az akkor még néhány sor házból álló faluban.

Alig lépett ki a házból, az utcán betlehemes játszó gyerekek jöttek, mind felöltözve betlehemi sirórzó katonának. Kossuth hozzájuk lépett, és érdeklődéssel szemlélte a kis betlehemes színpadot, a jászolt a kis Jézussal, meg ott volt Mária is, s a háromkirályok az ajándékokkal.

— Melyikötök itt a vezető? — fordult a gyerekekhez Kossuth.

— Én la! A nevem Angyal Karcsi.

— Nagyra nőjj, fiam. Akkor hát te vagy Paszab híres cigányprimásának, Angyal Tóninak a fia?

— Abbizén, az vagyok.

Kossuth lehajolt a jászolos kis színpadhoz, és beleturkált a gyengén kivilágított kis ládába. Amit keresett, nem találta.

— Hol van az *angyal*, kisfiam? Sehol sem találom!

— Nem is csoda, hogy nem tetszik kitalálni — így a kis Angyal gyerek.

— Egye le a fene a pofáját, idesapámnak hozott a postás valami pizt, oszt, bent vedelik a bort a kocsmában!

Az Egri csillagok híres írója, Gárdonyi Géza megkérdezte az öt éves kis szomszédját, mit kapott karácsonyra a Jézuskától.

— Amit kértem Géza bácsi: egy szép dobót meg pisztolyt.

Később aztán tapasztalta is Gárdonyi a dob gyönyörű hangját. Csak úgy pergett rajta a két dobverő, és mindig az ő ablaka előtt szólt a dob a legélesebben. Legalábbis úgy érezte az író. A kislány azonban nem akart rászólni, ne vegye el az örömét, és még szüleit sem akarta megsérteni. Ezért cselhez folyamodott: vett egy szép halas bicskát, a legközelebbi doboláskor megajándékozta a gyereket e szavakkal:

— Fogadd el tőlem Pistike karácsonyi ajándékul ezt a szép halas bicskát. Ezzel megnézheted, hogy mi szól olyan szépen abban a dobban, amit karácsonyra kaptál.

Dumashoz, a nagy francia regényíróhoz megérkezett kedvelt kézbesítője, s egy félzsáknyi üdvözlőlapot rakott a nagy író asztalára, és külön egy csekkeket 1000 frankról. Az összeget felvette. A csekk hátulján ez állt: *Kellemes karácsonyt kíván: a Jézuska.*

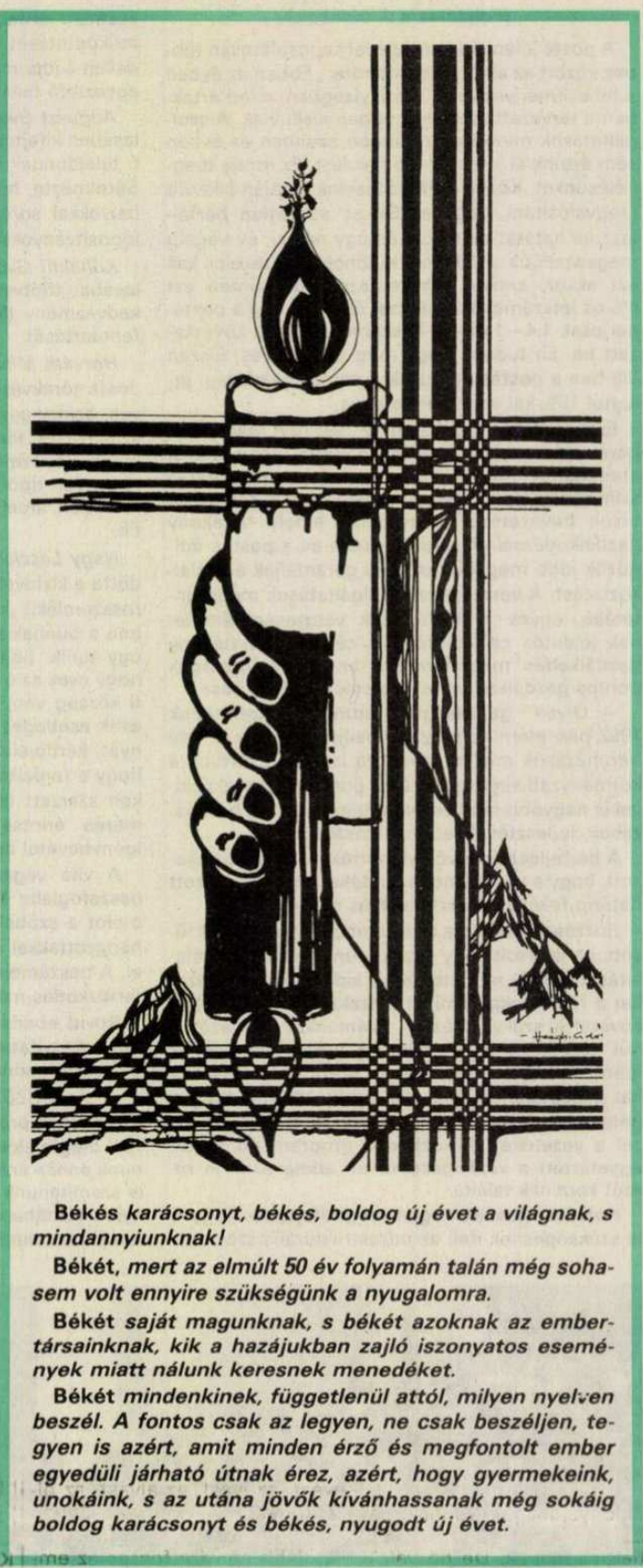
Egy hónap elteltével beszállította kiadójának új regényét, felvette az érte járó összeget, ám az előleglistán egy 1000 frankos tétel szerepelt.

— Kérem, én nem vettem fel előleget...

— Bocsánat, de ez az összeg a karácsonyra küldött karácsonyi üdvözlőnként fejezte ki...

Dumas nem ismerte el az összeget; márcsak azért sem. Perlekedés lett belőle, amit Dumas nyert meg, kezében volt a bizonyítékul szolgáló csekk, mely szerint az 1000 frankot nem a kiadó, hanem a Jézuska küldte.

Dénes Géza gyűjtése

Békés karácsonyt, békés, boldog új évet a világnak, s mindannyiunknak!

Békét, mert az elmúlt 50 év folyamán talán még sohasem volt ennyire szükségünk a nyugalomra.

Békét saját magunknak, s békét azoknak az embertársainknak, kik a hazájukban zajló iszonyatos események miatt nálunk keresnek menedéket.

Békét mindenkinek, függetlenül attól, milyen nyelven beszél. A fontos csak az legyen, ne csak beszéljen, tegyen is azért, amit minden érző és megfontolt ember egyedül járható útnak érez, azért, hogy gyermekeink, unokáink, s az utána jövők kívánhassanak még sokáig boldog karácsonyt és békés, nyugodt új évet.

Részletek a tokaji posta múltjából

A nektárt termő Hegyalja kapujában fekvő Tokaj, úgy is mint tisztai átkelőhely jelentős szerepet játszott az ország politikai, gazdasági életében. Földrajzi fekvéséből kifolyólag a XVI—XVIII. században az ország egyik legfontosabb postahelye volt. Az itt létesített pos-

taállomás múltjára sok írásos dokumentum utal. Ennek feldolgozása során elénk tárul a magyarországi posta korabeli helyzetének gazdag története, mely a magyar történelem részét képezi. Írásommal ezen összefüggésre kívánok utalni.

Tokaj a Taxis és a Paár család birtokában

A mohácsi gyászos csatavesztés után a három részre szakadt országban a hírközlés, érte alatta a posta működését, különböző módon alakult. A királyi Magyarországon a Taxis család postaszervezete honosodott meg, ebben kapott Tokaj jelentős szerepet. I. Ferdinánd (1526—1564) 1528-ban Bécs és Buda között tiz postaaállomást létesített a kincstár költségén. Postamesterei között volt *Taxis Mátyás* pozsonyi postamester, aki később apját követően Bécsben udvari főpostamester lett.

Az egri vár sikeres megvéde után Ferdinánd *Dobó Istvánnal*, az új erdélyi vajdával Kassától Nagyszebenig és Dévára vezető útvonal mentén 1553-ban hadipostavonalat állítottott fel, amit *Taxis Bernát*, az említett Taxis Mátyás rokona hajtott végre és irányított. E postavonal, mely Tokajon is áthaladt, Ferdinándnak Erdély feletti uralma végével megszűnt.

Egy későbbi postavonal létesítését ugyancsak a hadi körülmények tették indokolttá. *Miksa* király (1564—1576) 1565-ben hadvezérét *Lazarus Freier von Schwendit* küldte *János Zsigmond* ellen, és 1565-ben Tokaj, 1566-ban Szatmár városa került a

birtokába. E hadjárat során *Paár Péter* — Taxis Mátyás utódaként — újjászervezte a korábbi hadiposta-állomásokat Kassa és Szatmár között, melynek irányítója a Tokajban székelő *Pethauer Mátyás* lett.

Schwendt 1567. novemberében felosztotta a Kassa—Szatmár közti hadipostát, és azt rendes postavonallá alakította át, ahol már nem katonai postamesterek teljesítették szolgálatot. A posták igazgatását 1570-ig *Paar Mundin* kassai postamester, aki magát „Magister postarum a Cassovia ad Zathmar et Thokay” nevezte, látta el. Paar Mundin a pozsonyi postamesternek, „Magyarország postamesterének” volt alárendelve. Fizetésükről — állomásonként 2-8 lótarst, havonként és lovanként 8 rénes forint — az Udvari Kamara gondoskodott.

Nem postai vonatkozású, de hozzátartozik Tokaj múltjához: hitelen bizonyították, hogy Schwendi, a császár zsoldosainak fővezére Tokajban történt tartózkodása alatt szekérszámra szállította Colmar szászországi város melletti birtokára a szőlővetést, vele néhány magyar vincedést, és ezzel honosította meg Elszászbán a szőlőtermesztést, amiért a hálás utókortól szobrot

is kapott Colmar város terén. Azóta is termelik ott a tokaji jellegű borszőlőt. A hazánkban meghonosodott Taxis-féle posta hasonló volt az osztrák posta működéséhez, melyet 1535-ben szabályoztak. A posta hivatalos nyelve a latin volt, az első postamesterek pedig németek; nem is voltak valami népszerűek. A postalegények minden esetben magyarok voltak. Néhány szóval az első postaszabályzatról. A postaaállomások egymástól 3-5 német mérföldnyire (24-40 km) voltak. Egy-egy állomáson több lovasfutár szolgált, ezek számától függött a postamester járandósága. A rendes postajárat hetenként egyszer, majd később kétszer közlekedett úti okmány mellett, megállapított

napon és időben. A rendkívüli gyorsaságot kívánó küldeményeket a postaaállomáson mindig készenlében álló futárok, postalegények (postiliók, stafeták) szállították. A rendkívül sürgős leveleket „Cito”, vagy „Institia” jelzéssel látták el. Ilyet csak az udvar, a kamara, vagy a kapitányság küldhetett. A gyorsfutároknak egy óra alatt kellett egy mérföldet megtenniük. A királyi postát kezdettől fogva igénybe vehette a közönség is, de a fenti két jelzést nem használhatták. A magánlevelekre általában tarifa nem volt, a beszedett díj a postamester mellékjövedelmét képezte, éppúgy, mint a hatastólért szedett díj. A levelezés még nem volt gyakori, és főleg nem volt olcsó.

Az erdélyi fejedelmek és a posta

A császáriak uralmának Erdélyben 1605-ben *Bocskai István* fejedelem vetett véget. Felkelése során a német postásokat elkergették, lovaikat elvették. Így járt a kassai *Hüder András* postamester is, akinek a házát elvették és bujdosásba kergették. Később a házát visszakapta ugyan, de a kiállott sanyarúságok miatt testileg és vagyoniilag annyira megtört, hogy özvegyének, *Csató Zsófinak*, „annyira sem maradt, kivel tisztességesen eltemethette volna szegény ura testét”, emlékezett 1644-ben tett végrendeletében. Hüder András fia, Ambrus visszakapta apja postáját Kassán, és hozzá még Szina, Vilmány és Tállya postáját is.

A Bocskai felkelés után az észak-magyarországi postákra és vármegyékre nagyobb gondot fordítottak, és *II. Mátyás* a Tiszán

innen és túli vármegyéket a Szepesi Kamara külön hatáskörébe utalva, a posták hovatartozásáról is rendelkezett. E szerint Tokaj, Siroka, Bártfa, Somos, Eperjes, Kassa, Szina, Vilmány, Tállya, Bodrogkeresztúr, Nyírbátor, Kálló, Vada, Majtény és Szatmár fizetés tekintetében is e kamara hatáskörébe került.

Tokaj e mozgalmas időkben a hid szerepét töltötte be Magyarországon és Erdély között. A tokaji vár fekvésénél fogva ellenőrzője volt a két ország közötti átjárónak. Erre vonultak *Bethlen Gábor*, majd *I. Rákóczi György* hadai is.

Bethlen Gábornak, a nagy fejedeleme 1619-es hadjárata megzavarta ugyan a posták működését, azokban azonban kevés kárt okozott. A pozsonyi főpostamester, *Paár* családostul Bécsbe futott, s lemondott a magyaror-

Decemberi tünődések

A szlovákiai Komáromban és Dunaszerdahelyen örömmel tapasztaltam, hogy az utcán, az üzletekben mindenütt magyarul beszéltek az emberek, és anyanyelvemen szóltak hozzám a bolti eladók. Fájaltam viszont, hogy a magyar nyelv használatával már kevésbé járt együtt az udvarias hang, az előzőeken ki szolgálás.

Néhány nap múlva Bécsűjhe-lyen jártam, ahol ugyan néme-től beszéltek velem az áruhá-zakban, ám rendkívül kulturált, barátságos fogadtatásban ré-szesültem.

A kulturálatlanság önmagá-ban is csonkítja az embert. De ha még agresszív magatartás-sal is párosul, akkor a kettő együtt nem csak fogyatékos-ság a négyzetben, hanem nagy ve-szélyeket is rejt magában.

A mindent tudás, a minden-hez értés ugyanannyira nem kí-vánatos, mint a tudatlanság, a semmihez sem értés. Így va-gyunk az önbizalommal is. A túlzott önbizalom nem kevés-bé káros, mint az önbizalom hi-ánya.

Ez vonatkozik a levesre és a sóra is. Annyi só kell a levesbe, amennyi élvezhetővé teszi fo-gyasztását. Mert akkor is élvez-hetetlen a leves, ha kevés ben-ne a só, és akkor is, ha sok.

Megfigyelhető, hogy mások-hoz őszintébbek vagyunk, mint önmagunkhoz. Miért van ez így? Talán azért, mert mások-hoz könnyebb őszintének len-nünk. Önmagunkhoz (sokkal) nehezebb.

Mindnyájunknak vannak pa-naszai. Anyagiak és szellemiek, testiek és lelkiek. De ha valaki

panaszodik, ám nem tesz semmit önmagáért, akkor ke-vés alapja van a siránkozásnak. Akarni is kell. És aki tud tenni valamit önmagáért, az tegye is meg.

Mindenki ellenőrizheti önma-gán és másokon: a komor, mor-cos arc elcsúfítja az embert, a mosoly, a derű, a jókedv viszont megszépíti. Mind a kettő „ragá-lyos”. A rosszkedv is „fertőző” és a derű is átragad egyik em-berről a másikra.

Nem kétséges, melyiket sze-retjük jobban. Valamennyien derűsek, vidámak kívánunk len-ni, tehát szebbek. Ehhez azon-ban meg kellene találnunk a jó-kedv, az öröm forrásait, el kelle-ne sajátítanunk a derűtermelés technikáit.

Emberi dolog, hogy remény-kedünk, és hajlamosak vagyunk az illúziókra. Ezek aztán gyakra-lyan összezsúsznak bennünk. Pedig eltérő dolgokról van szó.

Mi a különbség a kettő kö-zött? A remény a cselekvés le-hetőségén alapszik, elérhető-nek tűnik. Az illúzió viszont hiá-bavaló várakozást jelent. Ha le-számolunk az illúziókkal, ez még nem azonos azzal, hogy elveszítjük a hitünket.

Születésünkől a halálunkig eltelt idő a mi birtokunk. Ezt kell megélnünk, ezeket az éveket kell megtöltenünk tartalom-mal: cselekvéssel és létünk ér-telmezésével. Ezért fontos az idő.

Az ember alapvető szükség-leteiként tartjuk számon az evést, az ivást, az alvást, az öl-tőzködést. A kórházi ágyon azonban azt is megtanuljuk, legalább ennyire fontos az em-

ber számára, hogy szeressék és szeressen, becsüljék és becsül-jön, valaki felelős legyen érte, és ő is felelősséget érezzen másokért. A legnagyobb meg-tartó erők egyike ugyanis az, ha van kit szeretni.

Aligha hihető, hogy vannak olyan emberek, akikben csak jó, illetve csak rossz tulajdonságok vannak. Mindenki-ben élnek ilyenek és olyanok is. Kérdés, milyenek az arányok. Melyikből van több vagy kevesebb. Min-denki-ben találhatunk emberi értékeket, csak elő kell bá-nyászni azokat. És mindenki-ben ott lakozik a rossz, amely leküz-dendő. Neveléssel, akarat-tal, tudatos önkorrakcióval, a körül-mények alakításával.

Sok jó dolog (is) van az em-ber életében: egy jó vasárnapi ebéd, nyaralás a tengerparton, gyermekünk mosolya. Megállí-tandó pillanatok ezek. Ilyenek azok a percek, órák, napok, ahonnan s amikor nem kívánko-zunk el máshová. Vagy egy ér-dekes beszélgetés, izgalmas ol-vasmány, beléfeledkezett alko-tás, önfeledt szeretkezés példá-ul. Azt hiszem, annak arányá-ban vagyunk boldogok, ha mi-nél többször és minél hosszabb ideig éljük át ezeket a fölser-kentő, életigenlő pillanato-kat.

K. S.

Közlekedőedények

szági posták irányításáról. Beth-len Gábor mind külfölddel, mind a honban széles körű levelezést folytatott. Leveleit maga írta, és gondot fordított azok gyors to-vábbítására. Bár saját fejedelm postahálózata volt Erdélyben, szükség esetén – tízéves kassai tartózkodása alatt – többször küldte a kassai postamestert, Christel Györgyöt, vagy a tokaji postamestert bizalmas ügyekben személyes üzenetvivőként.

Érdekes időszaka ez történel-münknek; Tokajt két postaháló-zat is érintette. Itt jártak át az er-délyi fejedelmek postásai, bár To-kaj nem tartozott az erdélyi fejedelemséghez. Itt volt a királyi postahálózat egyik fontos álló-mása. Bethlen Gábor az 1622-ben megkötött nikolsburgi békében az északi felelő hét vármegyét (Abaúj, Borsod, Zemplén, Szabolcs, Szatmár, Ugocsa és Be-reg) azon ígéret mellett vonhatta uralma alá, hogy e vármegyék, mint a Szepesi Kamara területe Bethlen fejedelem haláláig – eb-be a posta működését is beleér-tették – a királyság törvényei alatt maradnak.

Postaállomás a tokaji várban

A fejedelem tekintélye tette le-hetővé, hogy a magyarországi – idegenből származó, de egy évti-zed alatt meghonosodott – pos-taintézmény megszabaduljon a német birodalmi hatás alól, és helyet kapjon Magyarország in-tézményrendszerében. Az 1622. április 3-án tartott soproni or-szágyűlésen II. Ferdinánd király-lal törvénybe foglaltatták, hogy a postát magyar irányítás alá he-lyezi, tisztségeit magyar neme-ssekkel törvényes úton fogja be-tölteni, és az ügykezelés rendje is magyar lesz. Ugyanezen ország-gyűlés elrendelte az országos magyar postamesterség felállítá-sát Pozsonyban (1622. 26. tcz.). A király kedvelt hívét, Bornemisz-

szá Istvánt nevezte ki országos főpostamesterré, a pozsonyi pos-tamestert, a német Stokmayer Pált pedig elmozdította. Borne-missa latin vagy magyar nyelvű levelezésében kezdetben posta-prefektusnak, majd Supremus per Hungariam postarum magis-ternek (Magyarország főposta-mesterének) nevezte magát, hi-vatalos pecsétjének is ez volt a körirata.

E törvény végrehajtásaként több magyar postamester kineve-zésére is sor került; így Kassára Soós Gábor, Rózsahegyre And-házi Lőrinc. Ekkor került Tokajba Cseresnyey Fülöp, aki a posta-mesterség mellett, esetleg még azt megelőzően az annonariusi (élelmezési felügyelői) tisztséget is betöltötte. A magyarországi irányítású postákat eleinte a Sze-

pesi Kamara, majd később a fő-postamester rendelkezése szerint a harmincadosok fizették.

Kitűnő korrajz Cseresnyey Fülöp 1634. december 30-án kiállí-tott nyugtája, mely szerint Sze-gedy Gergelytől, a tokaji harmin-cadostól, különböző okokból fel-vett 125 forintot a várbeli maga, saját pénzén épített házának az árákért, amit a Szepesi Kamara kommissiója szerint adott el „az vicekapitány, vagy a következő német kapitány uramék szüksé-gekre”.

A szép írással, jó fogalmazás-sal, bár ékezethibásan készült nyugta korrajz, amiből kiérezhető a mindennapi történelem. Tokaj várkapitánya, Reöthy Orbán nem-igen örült, hogy a megerősítésre küldött 200 dragonyost még egy alkapitánnyal is megtoldották,

Tündéri várkastély

Régimódi építészet

Ahogy az írók műveiket a cím fölött, az újságcikkeket alul jegyzik a szerzők, ugyanúgy kí-vánatos lenne, ha a környeze-tünk, az életünk hangulatát adó utcákat, tereket, épület-együtteseket is aláírásukkal hi-telesíthetnék a tervezők, az épí-tészek és a kivitelezők. Bár az építészek neve kis szerencsével manapság is köbe vésetik, de vajon ki figyel föl erre? Nem ál-lunk meg a táblák előtt, nem ol-vassuk el a neveket. Pedig ér-deemes lenne néhány másod-percet elidőzve visszalapozni építészettörténeti múltunkba. Mennyi titokra derülhetne fény.

Csupán szűkebb környeze-temnél maradv, a Mártírok út-járól megközelítve a Moszkva teret, szinte vonzza a tekintetet a Krisztina körüti postapalota impozáns épülete. A fehér felü-létű, rozsdavörössel díszített, frissen tatarozott épület mint-egy felvigyáz az egyre elvisel-hetlenebbül „zsongó-mozgó

„Kalefre” (ahogy gyermekko-runiban becéztük a Moszkva, régebben Széll Kálmán teret). Lépten-nyomon szidjuk az elfu-serált közlekedési csomópont-tot, és még a laikusok is gyak-ran eltöprengenek azon, miként lehetne a teret át- vagy újjáépí-teni. Az bizonyos, hogy a posta épületére a jövőbeni téralaki-tásnál is figyelmet kell fordíta-ni. Többek között azért is, hogy az egykori városépítész-tervező nyugodtan alhassa örök álmát. Nos, mit illik tudni e tehetséges elődről?

A század elején a Margit kör-út végén pusztta tér állt, amo-lyan korabeli zsbívsár, piac. Később ide tervezte Sándy Gyula építész, műegyetemi ta-nár a Budai Korcsolyacsarno-ko-t, amelyet az „Építő Ipar–Építő Művészet” című szakfo-lyóirat 1914. évfolyamában ma-ga az alkotó mutat be. A Buda-pesti Tornaegylet ekkor már vagy negyedszázada „sport-lepként használta a Széna tér azon részét, ahol a múlt század közepén a Christen-féle téglavető állt. Mindenütt dombok, gödrök, sár... Télen a gödrök korcsolyázótavakká szelídültek. E tájkép fölé álmódta, majd meg is csináltatta S. Gy. a korcsolyacsarnokot. Feltöltötte a 9 ezer négyzetméteres meden-cét, és favázat emelve fölébe, alkalmassá vált arra, hogy az 1885-ben rendezett országos kiállítás egyik dekoratív pavilonja legyen. 1912-re pedig annyit fejlődött az intézmény, hogy már európai színvonalú sportlétesítményként jegyzik. A betonozatlan medencében 15 ezer négyzetméter vízfelület, a koronátöltésen két méter szé-lességű sétat. A főépület a de-rékszöveget alkotó térség déli sarkában, a Margit körút–Szé-na tér tengelyében épült meg. Így mindhárom szomszédos vá-rosrészből egyaránt megköze-líthető volt. S akkor még nem említettük a kor követelményei-nek megfelelő tartozékokat: a kocsifeljárót, a diszlépcsőt, a ruhatárat, a korcsolyacsatoló-teret, s persze az annyi fényes bál színhelyeül szolgáló kiváló panorámájú báltermet.

Pontosan a kilátás adta az öt-letet, hogy a tágas teret egy illó épülettel kell lezárni. Így fűzhe-tő Sándy Gyula nevéhez a pos-ta épületének tervezése, vagy ahogy akkoriban nevezték, a Budai Postapalota. A korabeli sajtóból válogatott idézetek a műről és az alkotóról formált vélemények beszédes bizonyíté-kai.

„Tüneményes gyorsasággal épült fel a budai tornacsarnok mögött a Vörösmarty csúcsánál a hatalmas, méreteiben, kivite-lésében, megjelenésében a kö-zönség bámulatát méltán kivívó új postapalota és távbeszélő központ, amely mint valami tündéri várkastély titokzatos pompájával a járókelők és a vil-lamosutasok érdeklődését ma-

gával vonza.” (A helyesírás is korabeli. — A szerk.) „... A Ma-gyar Mérnök és Építész Egye-sület 1925. november 23-i gyű-lésén a tervező és a művezető építész, Sándy Gyula műegye-temi tanár előadást hirdetett a budai postapalotáról... A pro-fesszor kétórás pompás elő-adását végighallgató publikum oly nagyszerű élvezetben ré-szesült, amíg alig volt még példa az egyesületi előadások történetében...”

A cikkből azt is megtudhat-juk, hogy az első díjat nyert pályzat — az épület — 400 helyiségből áll, 10 emelet, emele-tenként 3 m belvílágssal. „Ezt a lehetlenséget Sándy tanár úr zsenije megoldotta” — írja a krónika. Majd így folytatja: „... kitűnő trükkkel a helyiségek elosztását egy belső körfolyo-sóval, amely utóbbi teljesen vi-lágos... Az egész vasbeton pillérrendszeren áll gipsztábla-falakkal belül; kívül normál téglafalazattal, amely a földszinten csak 75 cm és mégis minden egyes emelet falvastagítással bír, és a 10. emelet fala is csu-pán másfél téglavastagságú. Itt boszorkányság van. Kolom-bus tojása. Sándy tanár a kétfé-le téglát, a nagy- és kisméretűt felváltva emeletenként válogat-ta. Ez az egész.

De érdemes néhány techni-kai, műszaki megoldásról is szót ejteni. A világításához az áramköröket nem horizontáli-san, hanem vertikálisan szerel-tek össze, így hiba esetén eme-letenként csak egyetlen helyi-ségben lesz sötét. Amikor az épület egyik felét a teljes, tíz-eemeletnyi magasságban fel-húzták, csak akkor kezdték ala-pozni a másik felét. A pontos illesztésnek köszönhetően mégsem ülepedett az épület. A korabeli „legrafináltabb mó-don” épített, központi fűtéses, félíg köhomlokzatú, speciális alapozású „mű” köbméteren-ként csak (!) 450 000 koronába került. Ez a siker legszebb koro-nája.

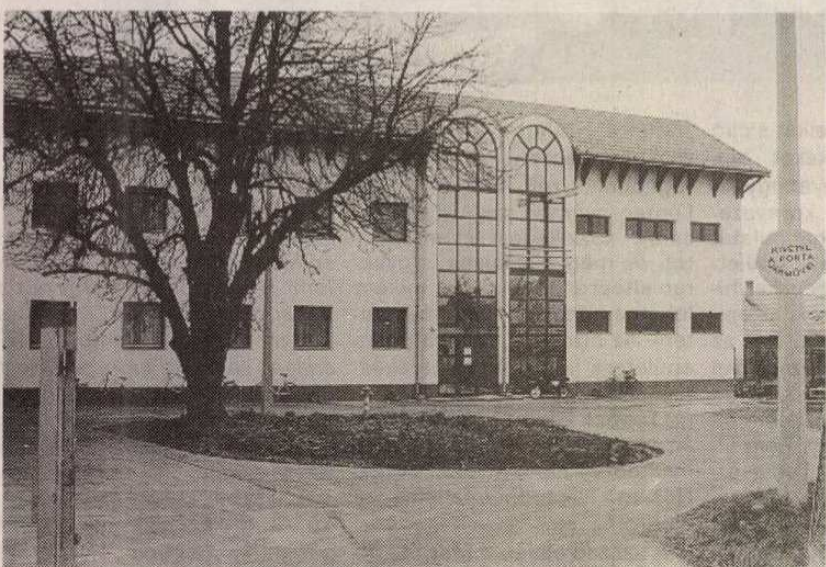
S vajon ki gondoskodott a zseniális terv hibátlan kivitele-zéséről? A „szigorú, páratlan energiájú, tökéletes technikai tudású, izig-vérig ökonome-nikus szemléletű áttatott szak-férfit”-t Bierbauer Istvánnak hívták, s ő volt akkoriban a pos-taházak építési felügyelőségé-nek a vezetője.

Az ezredfordulóhoz közeled-ve, amikor a városrendezés és az infrastruktúra korszerűsítése már nem tűr további haloga-tást, talán nem volt haszonta-lan a múlt megidézése, egy ki-emelkedő tudású építész időt-álló alkotásának a bemutatása. A történetből akár a posta ille-tékei is gyűjthetnek némi municiót, hogy döntés(kény-szer) esetén a „külső, bel-beccs, emberi kvalitás” egysé-gét mennyire ajánlatos figye-lembe venni.

Hunyor Zsolt

MI ÚJSÁG ÖNÖKNÉL?

A Tiszántúlon jártunk

vezetője Lőrinczné Ádám Katalin, miután gondosan megvizsgálja igazolványainkat enged csak be a nagynak igazán nem mondható „szentélybe”, s attól kezdve egy roppant kedves, jó kedélyű kérdezz-felelekben van részünk.

Igen, hát a Hortobágy, a maga három hónapos kegyetlen rumlijával, az őszi s téli viszonylagos csendjével semmiképpen sem általánosítható hivatal. Talán csak abban, hogy pont olyan teljesen, mint sok más társa, s ez annál inkább feltűnő, mert a vele szemben épült fogadó szellemes, tájba illő képe erős kontraszt. Nem mondanám én, hogy a hivatal előtti telefonfülkét tegyük olyaná, mint egy szénaboglyát, melynek tetején láncra fűzött nádirigó dalolja: itt a világ közepe, s csikósok ostopattogtatva tereljük a márkát, lírát váltani akarókat, de valami más milyenség nem ártana.

Nem ártana a távközlésnek sem, mert az bár különvált a postától; az emberekben még mindig egy és összetartozó. Érti ezt Bárány Endre, a Debreceni Távközlési Igazgatóság vezetője is, aki munkatársai segítségével valamiféle új, markáns arculat kidolgozásán dolgozik. Mindez nem véletlen, s az alig egy éve kinevezett igazgató feltehetően még sok „születésnapi” gyertyát szeretne elfújni kollektívája körében.

— Igazgató úr, ha értesüléseim nem csalnak, önt azért nevezték ki, mert a gépészmérnöki, illetve gazdasági szakmérnöki diplomája mellett olyan menedzsermunkával rendelkezik, mely manapság elengedhetetlen feltétele egy új szemléletű vezetésnek.

— Nem tudom, a választás azért esett-e rám, de szeretnék ilyen vezető lenni.

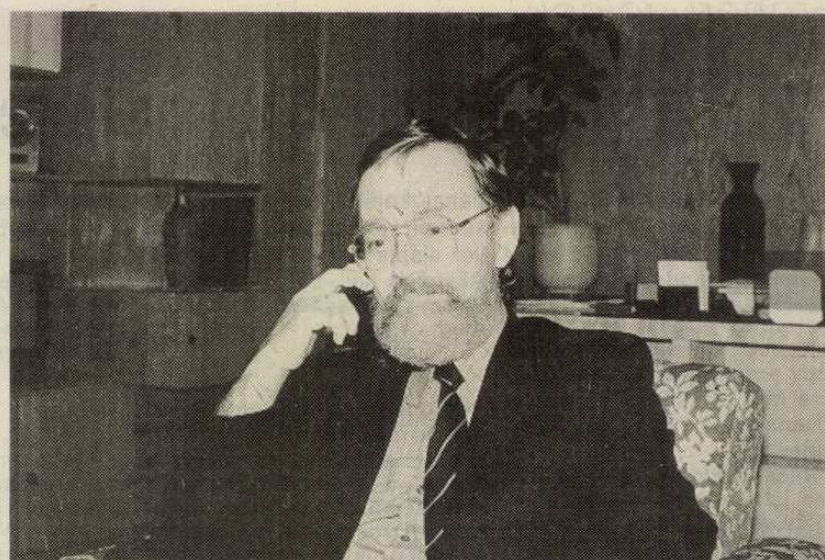
— Azt, hogy menedzsermunkával meg lehet egyáltalán pontosan határozni?

— Először nagyon jól kell ismerni a környezetet, melyben mozogni kell, s a feladatok lényegét is gyorsan és jól kell felismerni. Nagyon fontos az is, hogy az ember tud-e egy jó csapatot szervezni.

— Ebben nyilván az ön közgazdasági tudása sem utolsó szempont.

— Természetesen, mert azt is ismerni kell, mi az a gazdasági-társadalmi-jogi közeg, amiben mozognak. S itt nem véletlenül említettem társadalmat, még akkor is, ha valójában egy gazdálkodó egység vezetője vagyok, de a távközlésben nagyon sok társadalmi, sőt politikai tényező is szerepet játszik. Összesítve tehát: nemcsak a gazdasági tényezőket kell jól megítélni, s a fő irányvonalat, stratégiákat felismerni.

— Közbevetőleg, nyilván ezért van a minisztériumnak politikai államtitkára... Ön egyébként debreceni?

— Nem, szüleim és rokonságom Budapesten él. Az egyetemet Miskolcon végeztem. Debrecen alig ismertem.

— Nem ellentmondás akkor a jó csapat kialakításának kérdése? Hogyan és honnan válogatott? Hozott anyagból épített?

— Én kategorikusan senki korábban itt dolgozónak nem mondtam azt, hogy köszönöm, de örülnék, ha távozna. Erre erkölcsi alapom sem volt, s lehet, éppen ekkor fogtam volna legjobban mellé! Annak, hogy nem ismertem a csapatot, valószínűleg pont annyi előnye volt, mint hátránya, s előtételtől mentesen alkothattam véleményt sok minderről.

— Mennyi ideig tartott ez?

— Fél évet adtam magamnak, hogy megismerjem, ki milyen képességű és aktivitású. A csapatépítés egyik lényeges eleme volt az is, hogy ez év áprilisától van egy új üzemviteli igazgatóhelyettesünk. Ő egy fiatal, kifejezetten gyakorlati tapasztalatokkal rendelkező ember. Fejlesztési igazgatóhelyettesünk korábban beruházási osztályvezető volt.

— Az ön által végrehajtott változások nyilván konfliktusokkal is jártak. Ön ezeket hogy élte meg?

— Nézze, én azt hiszem, az egyértelmű, hogy elképzeléseimet érvényesíteni kell. Ha erre van „vévő”, könnyebb helyzetben vagyok, mert rögtön partnerekre találok. Ha nem, akkor jön a konfliktushelyzet, s erre is volt példa, sőt van ma is. Ilyen esetekben kell eldönteni egy vezetőnek, milyen eszközökhöz nyúl.

— Nyilván olyanokhoz, melyek számára a legideálisabbak, hiszen a hatalom az ő kezében van.

— Véleményem szerint, ha egy vezető nem tudja jól alkalmazni a számára biztosított hatalmat, bukársra van ítélve.

— Ön optimista természetű ember?

— Azt hiszem, igen, s előző munkahelyemen — elektronikai cikkeket gyártó cégnél dolgoztam — is nagy szükség volt optimizmusra, és különben is Magyarországon minden felsőbb szintű vezetőnek ilyen természetűnek kell lenni. Ha nem volna optimista, sohasem jöttem volna Debrecenbe.

— Ilyen rossz itt a helyzet az ön megítélése szerint?

— Általában Debrecen megítélése volt rossz. Ez sok mindentől

függ, mert lehet valamit rossznak mondani, s van, ami tényleg rossz. De ha sokan mondják, valami alapja biztos van.

— Most egyéves igazgatói múlt után hogy érzi, mit mondanak?

— Nehéz megváltoztatni valamit...

— Különösen egy ilyen „nyakas” városban...

— Pontosan fogalmazott. Miért lenne egy ilyen nyakas városnak az igazgatósága és személyzete más, mint maga a város. Szemléletet kell változtatni, mert itt elsősorban erről van szó.

— Úgy érzi sikerült?

— Az első lépések szerint igen, de hogy az eredmények hosszú távon beérjenek, még sok idő kell.

— Gondolom, addigra 3-4 gyer-tya is lesz az ön igazgatói születésnapi tortáján.

— Valószínűleg. Amikor idekerültem, elsősorban a gazdasági mutatókat igyekeztem összehasonlítani más igazgatóságokéval, s mostanra megállapítottam, nem mindenütt vagyunk elsők, de utolsók sem. Amiben viszont igen, az a 100 lakosra jutó távbeszélő-fővonalak száma. Ez egy régi folyamat eredménye, nyilván ennyi jutott fejlesztésre. A bevételi arány ennek ellenére nagyon jó.

— Ebben mennyi az ön szerepe?

— Ezek területi sajátosságok. Az én szerepem talán csak annyi, úgy tűnik, az idei év lesz olyan jó, mint az elmúlt. S ami nagyon fontos, ez az év alapozza meg a következő 3 év programját.

— Hallott ön Mátáról, s az ottani fejlesztésről?

— Én nem, de a kollégáim biztosan. Amiről én tudok, az a szomszédos Hortobágy központjának fejlesztése, tudomásom szerint 100 fővonalal létesül majd.

— Amikor önhöz jöttünk, megálltunk Tiszafüreden is. Engedjen meg egy kritikai észrevételt. Az ott épült remek távközlési központon még egy sajtóctli sem jelzi, hogy kihez tartozik. Mire ez a személytelenség?

— Igaza van. Ezen feltétlenül változtatnunk kell, s a szakmai munka mellett már tervezzük egy jellegzetes arculat kialakítását is.

— Igazgató úr, ha ez elkészül, örömmel tesszük közzé újságunkban, s további munkájához önnök s „csapatának” is eredményes munkát kívánunk.

Mezőfi—Veégh

Ha valaki megkérdezné: hol nem szeretnék lakni vidéken, bizonyára Tiszafüred „szoc-reál házait” előke-lő helyen emliteném. Ha valaki megkérdezné: hol szeretnék nyaralni, habozás nélkül Tiszafüredet mondanám. Ha valaki megkérdezné: országjárásom során hol tapasztaltam kirívó ellentéteket posta és távközlés között — gondolom, eltalálják — Tiszafüred semmiképp sem maradna ki.

A tiszafüredi postások egy kedves kis épületben tevékenykednek. Mögöttük, illetve velük egybeépülve a távközlés modern, stílusos, csöppet sem kicsi épületegyüttese; udvaruk közös — állandó vitaforrás — és csendes, apró belviszályok folynak, ki van útban a másik járműveinek, s a közönsnek épült épületi főbejárat sem szolgálja eredeti célját. Ember azon se be, se ki, olyan, mint egy szép színházi díszlet, s csak sejteni lehet, mi van mögötte. Erre való utalásnak nyomát sem találai.

Hajnal Julianna hivatalvezető mindezeket túl kiegyensúlyozott embernek tűnik, nem panaszkodik, csupán tényeket sorol, melyek elsőre apró gondoknak tűnnek, de akit érint, annak vélhetően nem az. Nem volt szerencsés dolog Tiszaszőlős, Tiszafüred 2-vé való besorolása, komoly problémát jelent az egyre jobban fejlődő üdülőtelep postai ellátása — bár nem a hivatal dolga, de a telefon is megoldatlan —, a hírlapárusítás eldugott pavilonjainak ügye, s az, hogy ami jó helyen van, az a polgármesteri hivatal szerint rontja a városképet. Hogy ez a meghök-kentő magas számú idelátogató osztrák „pecást” mennyire zavarja, fogalmam sincs, ők egyelőre jól elvannak a környék tavaiban fellelhető csukák üldözésével, s nem érdekli őket, miért a postahivatal telefonján tudakozódik a szolnoki távközlési központ kezelője, mennyi most „XXIII. XY” gazdasági társulás telefonszáma Tiszafüreden.

Nem véletlenül szerze, mert a nagy telefonos ide-oda tartozom játékaiban ami biztos, az a már korábban említett kicsi épületben dolgozók türelme, ügybuzgalma, s a jövő évre ígért átalakításba, átépítésbe

vetett bizalom. S van egy olyan érzésem, nem az lesz a legnagyobb gondjuk, hogy kívülről benézhetetlen belga üveg kerül-e az ablakokra, hanem az, hogy ne mindig és állandóan az ő megértésüket kérjék...

Mátán 100 házas lovasfalu épül, s nemsokára az ország egyik érdekes idegenforgalmi helyévé válik. A majdan itt dolgozók már szorgalmasan tanulják az idegen nyelveket, a szomszédos Hortobágy postás dolgozónőjének, Tóth Zoltánnának második kisfia is ezt teszi, bár nyilvánvalóan nem Mátá miatt.

Hortobágy hivatalának megbízott

„Ötkarikás magyar sikerek nyomában...”

Olimpiai vetélkedősorozat

1992 az olimpiák éve. Februárban Albertville-ben, majd július végén Barcelonában ismét fellobban az olimpiai láng, hogy a Pierre de Coubertin kezdeményezésére útjára indított nemes mozgá-lom újra küzdőterre szólítsa a világ sportoló ifjúságát.

E gondolatok jegyében hi-vunk mi is minden érdeklődöt — az elkövetkezendő 5 hó-napban — egy kis játékra, amolyan „előlimpiai csatáro-zásra”. Vetélkedőnkön bárki részt vehet, aki januártól a ha-vonta egy alkalommal megje-lenő kérdéseinkre adott vála-szát címünkre eljuttatja. A kérdésekre adott helyes vá-laszokat az újabb kérdéscso-porttal együtt folyamatosan közöljük. A helyes megfejtők között minden fordulóban 3 db 500 Ft-os könyvtalványt sorsolunk ki, amit postán küld-dünk el.

Az öt selejtező forduló so-rán legtöbb pontot elért 10 versenyző kerül az országos döntőbe, amit 1992 júniusá-ban rendezünk a Postás Mű-velődési Központban. Erre a döntőbe jutott versenyzőkön kívül minden olyan játékost

meghívunk, aki a selejtező kérdéseire beküldte megfej-tését.

A döntőbe jutott verseny-zőknek szóbeli és írásbeli fel-adatok megoldásával kell bi-zonyítaniuk felkészültségüket. E kérdések, feladatok segít-ségével áttekintjük az eddigi olimpiák történetét — mint ahogy a címből is kitűnik — különös tekintettel a magyar sikerekre.

Az országos döntőn a meg-hívottak részére is lesz ver-senyzési lehetőség, akik sike-res szereplés esetén különdi-jat kapnak.

A döntőbe jutott verseny-zők értékes jutalomban része-sülnek.

Jutalmak:

- I. díj: 10 000,— Ft,
- II. díj: 8 000,— Ft,
- III. díj: 5 000,— Ft,
- IV. díj: 2 napos külföldi út,
- V. díj: 2 napos belföldi kirándulás,
- VI. díj: 1 napos belföldi kirándulás,
- VII—X. díj: 500—500 Ft-os könyvtalvány.

Az I. forduló kérdései

- Hány olimpiát rendeztek eddig a statisztikák szerint és mennyit ténylegesen?
- Ki jelenleg a NOB elnöke?
- Sportversenyeken általában mindig az első három helyezettet díjazza. Melyik olimpián hirdették ki csak az első két helyezettet?
- Ki az a nemzetközi és a magyar sportirodalomban is világhírű sporttörténészünk és olimpiai bajnokunk, aki olimpiai tárgyú műveivel értékes és maradandó munkát végzett?
- Melyik híres európai egyetemen hangzott el a javaslat az ókori olimpiák felújításáról, az újkori olimpiák bevezetéséről?
- Hol gyűjtottak először a versenyeken olimpiai lángot?
- Mikor és hol rendezték az ún. jubileumi olimpiát, melyet azonban hivatalos versenyként nem tartanak számon?
- Valószínűnek tartjuk, hogy az ókori olimpiai játékokon már szerepelt az a sportág, amely az atlétika egyik ágaként ma is olimpiai szám. Az ókor egyik híres szobrásza meg is mintázta alakját. Mi a sportág neve?
- Hol és hogyan gyűjtik meg az olimpiai lángot?
- Hol rendezték volna 1944-ben a II. világháború miatt elmaradt nyári olimpiát?
- Hova nyúlik vissza az olimpiai játékok eredete?
- Ki mondta a ma már szállóigévé vált híres mondást: „Nem a győzelem, a részvétel a fontos„?
- Ki volt a NOB első titkára?
- 13+1. Valamikor Magyarország is foglalkozott az olimpia megrendezésének gondolatával, de az akkori közoktatásügyi miniszter a terveket megghiúsította. Pedig ez az olimpia két szempontból is kiemelkedő jelentőségű lett volna számunkra. Miért?

Kérjük, hogy megfejtéseiket legkésőbb 1992. január 15-ig küldjék meg címünkre: POSTÁS MŰVELŐDÉSI KÖZPONT, Postafiók 601., Budapest 1373.

A megfejtésekre írják rá: „Ötkarikás magyar sikerek nyomában.”

A január 15-e után érkező megfejtéseket nem áll módunkban elfogadni!

Mindenkinek eredményes megfejtést kívánunk!

ÚJRAKEZDÉS

Milyen egyszerű: fellepsz mulás, meg „ki-ki gondoljon, az éppen induló vonatra, s úgy gondold, hogy: „ezennel újrakezdem”. Bácsika mellé ülsz, ki a szólómeteszé-lyairól cserélne véled eszmét, de hát te húsz év kóborgás meddőhányójával tudnád viszonozni, azzal pedig a Bácsi-ka nem sokra megy. Így aztán hallgatás lesz a dologból, vónatablakon bamba kifelé bá-

mulás, meg „ki-ki gondoljon, amit akar”.

Bácsika szedi szatyorcók-úgy gondold, hogy: „Isten megáldja” köszönéssel leszáll. Utána nézel. Határozott járásából leri: hazaért. Otthonosan mozog. A vonat meglődül alattad. Az „újrakezdés”-ből addigra szemernyi sem marad. A vonat akár ellenkező irányba is mehetne.

— gittai —

Tanfolyami kínálatlap

Ismét új tanfolyamok indulnak a Postás Művelődési Központban. Ezekből szeretnénk néhányat a figyelmükbe ajánlani.

Mindnyájunkkal előfordult már, hogy egy tárgyalást, egy baráti beszélgetést, vagy akár gyermekünkkel folytatott vitát végiggondolva rádöbbenünk: hiába volt igazunk, azt nem tudtuk megvédeni, nem tudtuk megértetni. **Retorikatanfolyamunk** nemcsak a nyilvános és társadalmi szereplésre készít fel, segítséget nyújt hétköznapi problémáink megoldásához is. A 48 órás tanfolyamon hallgatóink elsajátíthatják a rögtönzés, az érvelés, a vitavezetés logikáját és módszereit, valamint a kommunikáció általános szabályait. (A klasszikus retorikán túl a napjainkban legmodernebbnek számító Cornegie-féle módszert is oktatjuk, mivel stúdióinkat egy menedzserképzési lánc első elemének szánjuk.)

A kapcsolatok sikeres alakításához, önmagunk megismeréséhez adnak új ismereteket **„Pszichológia Önnel — Önért”** szolgálatunk kiscsoportos foglalkozásai. A tréningvezető klinikai pszichológus igény vagy szükség esetén tudományosan kidolgozott intelligencia- és személyiségteszteket is végez.

Tagadhatatlan, hogy divat a természetgyógyászat és tagadhatatlan, hogy emellett szerencsére még hasznos is. Immáron két éve szervezünk előadásokat, sorozatokat, tanfolyamokat e témakörhöz kapcsolódóan. Az elmúlt hónapok Coue-tréningjeit, gyógynövényismereti tanfolyamát követően január 7-én — oklevelet nyújtó természetgyógyászati képzés keretében — **reflexológia—természetgyógyász** tanfolyamot szervezünk. Várjuk mindazok jelentkezését, akik már elsajátították a talpmasszázs alapjait, és szeretnének megismerni a különféle gyógyterápiákkal, a betegségek diagnosztizálásával, kiegészítő gyógymódokkal.

Az egészséges élethez a mozgás, a mozgáskultúra is hozzátartozik. A fogyni vágyóknak, a kondíciójukat megőrizni kívánóknak indítottuk el október elején **női kondicionáló**

turnánkat. A foglalkozásokba minden hónap első és utolsó hetében kedden és csütörtökön lehet bekapcsolódni.

Abból a célból, hogy tavasztól őszig „levegőn legyünk, egy kicsit mozogjunk, olcsóbban üdüljünk...” vásárolt majd minden család egy kis hétvégi telket. A kis telken pedig mindenhol van egy kis veteményes, mellette, körülötte pedig néhány dísznövény. Okleveles kertészeti tanfolyamunkat a kiskerttulajdonosok mellett azoknak is a figyelmébe ajánljuk, akik az oklevél birtokában szeretnének kertészeti árudákban elhelyezkedni. **„A vetéstől a tárolásig”** c. tanfolyamon a haszonnövények (zöldség, gyümölcs, szőlő) termesztési alapszabályait, **dísznövény-kertészeti tanfolyamunkon** pedig az egynyáriak, évelők, örökzöldek, díszfák, cserjék természet-sét tanulhatják meg az érdeklődők. Emellett természetesen az évtizedek óta jól működő kertbarátklub továbbra is várja minden hónap második és negyedik hétfőjén 17 órától a kertészkedni szeretőket. A közeljövőben a biokertészetről és a gyógynövényekről hallhatnak előadásokat a klub tagjai.

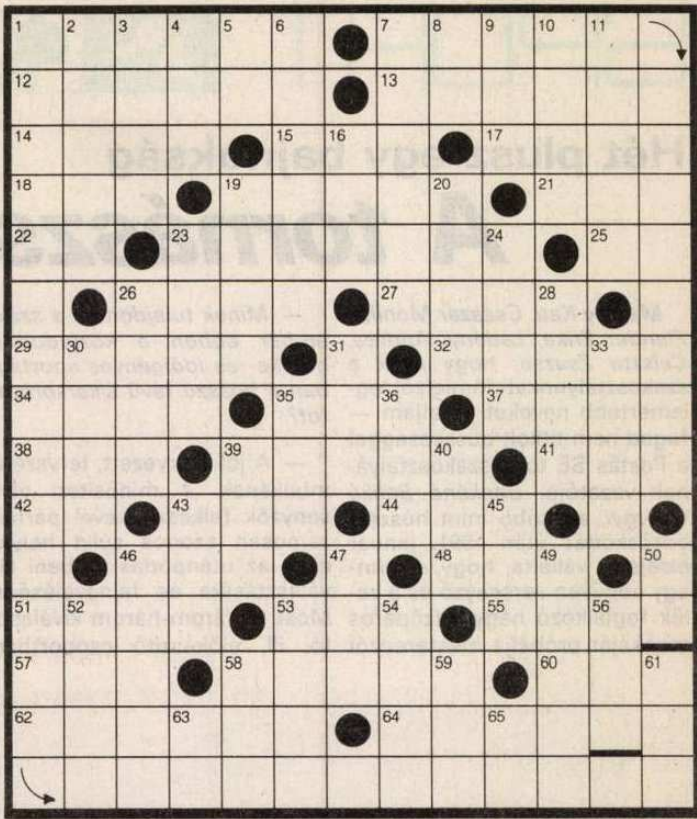
Nyaranta a hétvégi telken is elkerülhetetlen időnként a rokonok, barátok, ismerősök „rohama”. Többek között ilyen alkalmakkor is jól jönne, ha ismernénk egy-két praktikus, jó fogást. A **„vendéglátó hidegkonyha” tanfolyam** ebben szeretne segíteni. A gyakorlati foglalkozásokon a hidegkonyha technikájával, egyszerű és izléses hidegtálak készítésével ismerkedhetnek meg.

Januárban indul még intenzív, heti 3×3 órás angol **nyelvtanfolyam**, kezdő és haladó **társastánc**, valamint **szabásvarrás tanfolyam** is.

Fentiekre jelentkezni lehet a Bp. VI., Benczúr u. 27. szám alatt, személyesen vagy a 121-7334-es telefonszámon.

Bizunk benne, hogy amennyiben még nem látogatott el hozzánk, hamarosan felkeres bennünket, ha pedig már járt nálunk, programkínálatunk ismét felkelti érdeklődését.

Szabó Éva

Az 1991-es év utolsó számához érkezünk. Kosztolányi Dezső Karácsony című verséből idézünk. „Ezüst esőbe száll le a karácsony. A kályha...” Folytatás a vizsz. 7. és a függ. 1. alatt.

VÍZSZINTES

1. Palesztin vezető. 7. Az idézet első része. 12. A budai János-hegy kedvelt járműve. 13. A magyar filmgyártás egyik első operatőre volt, mintegy 200 film fűződik a nevéhez (ford., az utolsó kockában keresztnevének kezdőbetűje). 14. Kegyetlenül vad. 15. Sportfelszerelés. 17. Vasas-focista volt. 18. Kacat (ford.). 19. Bemázol. 21. Mindent helyettesíthető, szépek nem mondható szó. 22. Például. 23. Ilyen állapotban az ágyat nyomjuk. 25. Kötőszó. 26. A leborotvált szőr teszi. 27. E-vel a végén fiútestvére. 29. Emlékezetéből töröl. 32. Kenderkóc. 34. Erősen figyelő. 35. A hét vezér egyike. 37. Altatószer (+ék.). 38. Numero. 39. Távozik. 41. Középen megüti. 42. Zeusz kedvese. 43. Erdélyi folyó. 44. Lengyel légiforgalmi vállalat. 46. Díszle. 48. Sportszán. 51. Jelfogó. 53. ... szentpéter. 55. Magasan levő ülöke! 57. Szapannárka. 58. Papagáj. 60. ... baba (film). 62. Fejlődést elősegítő. 64. Nobel-díjas amerikai feltaláló, hatvan éve hunyt el.

FÜGGŐLEGES

1. Az idézet második része. 2. Fájdalomcsillapító. 3. Szalonnát

főz. 4. Mohamedán fejfedő. 5. Ezüst. 6. Anyag, például vízcsep csöpögésének megszüntetésére. 7. Sűrűlővő halk hangot adó. 8. Megelégel. 9. Tréfás ötlet, bemondás (fon.). 10. Dunántúli község lakója. 11. Reméli. 16. Talajművelő eszköz. 19. Ön, maga régiesen. 20. Háló. 23. Sör németül. 24. Összevissza csen! 26. Folytassa ... (film-cím). 28. Balkezes. 30. Folyó Spanyolországban. 31. Félig indián! 33. ... Aladár (hangszernek művésze). 35. Zúdit. 36. Rombol, pusztít. 39. Izrael és Spanyolország gépjárműveken. 40. Gyulladás. 42. Rendben! 45. Magyar származású festőművész. 46. Üdítőital (ford.). 47. Irányítószáma 4763. 49. Dísz a ruhán. 50. Elem, Sn. 52. Felvesz a földről. 53. Végtelen. 54. Fonalat erősít. 56. Yoko ... 58. A ház része. 59. Juttatá. 61. Folyó Ausztriában. 63. eeeee. 65. Fél icce!

— Bánhidi —

Beküldendő: vizsz. 7. és a függ. 1. Beküldési határidő: 1992. január 10.

Előző rejtvényünk helyes megfejtése; Sebesen, mint vénen az élet, ifjan a szerelem.

Könyvtalványt nyertek: Herendi Éva (Barcs), Hornyák Ferencné (Gödöllő), Király József (Tatabánya), Molnár József (Tatabánya).

Gádor István emlékezete

Pillantás az emléktáblára

Az újságokból értesülhettünk róla, hogy születésének 100. évfordulóján emléktáblát avattak Gádor István keramikumművész egykori műtermének falán, Zuglóban, a Cházár András utca 18-ban, csaknem szemben a Postai és Hírközlési Dolgozók Szakszervezeti Szövetségének székházával. Ha arra visz az utam (mostanában gyakrabban megfordulok e lap szerkesztőségében), mindig megállok egy pillanatra az emléktábla előtt, hogy felelevenítem emlékeimet a modern magyar kerámiaművészet megteremtőjéről, nemzetközi hírű képviselőjéről.

És a szakszervezeti mozgalom jeles alkotójáról. Mert az is volt Gádor István. Erről sem szabadna megfeledkezni, hiszen ez is az életút része. Márpedig erről nem hallottunk a centenáriumi megemlékezéseken. Meleg hangú és szerkesztőségében), mindig megállok egy pillanatra az emléktábla előtt, hogy felelevenítem emlékeimet a modern magyar kerámiaművészet megteremtőjéről, nemzetközi hírű képviselőjéről.

És a szakszervezeti mozgalom jeles alkotójáról. Mert az is volt Gádor István. Erről sem szabadna megfeledkezni, hiszen ez is az életút része. Márpedig erről nem hallottunk a centenáriumi megemlékezéseken. Meleg hangú és szerkesztőségében), mindig megállok egy pillanatra az emléktábla előtt, hogy felelevenítem emlékeimet a modern magyar kerámiaművészet megteremtőjéről, nemzetközi hírű képviselőjéről.

mester, egyszersmind az első iparművész szakszervezet megalakításának kezdeményezője, titkára és pénztárosa volt. Az ötvenes-hatvanas években pedig a művészeti szakszervezetek szakosztályi elnökeként küzdött a szakma elismertetéséért, művésztsárai érdekeinek képviseletéért.

Emlékszem, milyen belső hévvel beszélt erről a csendes szavú, felszeg mosolyú, tiszta tekintetű Gádor István, amikor — jegyzeteim tanúsága szerint — 1971. június 16-án délután meglátogattam őt Cházár András utcai műtermében. Láttató erővel elevenítette fel a tizes és a húszas évtized történetét; azt, hogy tizenkilencben és később is, hogyan szereztek segílyeket és műtermeket a képző-és iparművészeknek.

Az ottjártamkor már nyolcvanéves művész — aki még mindig napi 8 órát dolgozott — bámulatos emlékezőtehetséggel mesélt arról, hogy az 1919. március 20-i, az új városháza nagytermében megtartott gyűlésen hol ültek a szocdemek, milyenek láttá Vágó Bélát és Kun Bélát. Olyannak tűnt akkor Gádor István, mint az élő művészlet-és munkásmozgalom-történet. Úgy beszélt azon az emlékezetes nyári délutánon

Lyka Károlyról és Goldman Györgyről, mintha tegnap találkoztak volna. Végigkalauzolt műtermében, s bemutatta korábbi munkáit, expresszionista szemléletű állatszobrait, figurális tárgyait, népművészeti indítatású tállait, sajátos forma-és motívumvilágú dekoratív alkotásait. „Ezt 1912-ben, azt meg 1913-ban állítottam ki” — mondta halk természetesség-gel. Fellapozta a Nyugat 1925. novemberi számának egyik róla szóló kritikáját, beszámolt akkor friss számalkandi és buharai élményeiről, egyiptomi és görögországi kalandozásairól és további útterveiről.

Így él emlékezetemben a kiváló keramikumművész, az egykori szakszervezeti tisztségviselő. Szerencsémnek tartom, hogy többször beszélgethettem vele, láthattam műcsarnoki tárlatát húsz évvel ezelőtt. A hét esztendeje elhunyt Gádor István megérdemli, hogy a művészetszerető szervezett dolgozók tisztelettel emlékezzenek rá. Megérdemli, hogy a barátságos Cházár András utca járókelői pillantást vessenek emléktáblájára, amelyen talán még e sorok megjelenésekor sem hervadtak el a virágok.

— kárpáti —

Gittai István:

MERŐ
LEGES
PENGE
TÉS

Brávó
brávó
beton
faló
füvek

Tinék
tek is
dögel
taka
rító
nyüvek

Kinek
minek
a ha
mis é
giszek

Nincs és
ne is
jöjjön
ránk ő
röklét

ÚGY

Úgy törik a fény,
úgy kanyarog a víz,
úgy sikon a sip,
úgy, úgy, úgy,
megint és mindörökké úgy,
ahogyan a csupasz,
szálnalmas és vasrdeig
akarnokok akarják.

Hét plusz egy bajnokság

A tornászsikerek titka

Makray Kati, Császár Mónika, Flander Erika, Ladányi Andrea, Csisztu Zsuzsa; hogy csak a szakosztályunkat fémjelző legismertebb neveket soroljam — fogad nem titkolt büszkeséggel a Postás SE tornaszakosztályának vezetője, Benkéné Balikó Györgyi, aki több mint húszévi edzősködés után 1991. január elsejétől vállalta, hogy a mintegy negyven versenyző és a velük foglalkozó négy edzőpáros munkáját próbálja mesteredzői

— Minek tulajdonítja a szakember ebben a köztudottan munka- és időigényes sportágban a hosszú távú sikersorozatot?

— A jól szervezett, tervszerű munkának. A minősített versenyzők felkészítésével párhuzamosan azonos súlyt helyezzünk az utánpótlás időbeni kiválasztására és felnevelésére. Most is három-három kiválasztó, ill. előkészítő csoportban

dokain járó Farkas Zsuzsa és Horváth Kinga is tagjai.

— A postásoknál elsőként bevezetett nem feladatos rendszernek is határozott előnyeit élvezzük — veszi át a szót a vezetőedzői poszton Benkéné követő Fenyvesiné Fedor Ágnes. Egy-egy edzőpáros a kiválasztástól az aktív versenyzői pályafutás befejezéséig végigkíséri, irányítja a növendéket. Mert nincs az a jó koordináció, sportágra termett kislány, aki ne sínylené meg a túl gyakori edzőváltást, az ebből adódó esetleges stílusváltást és emberi disszonanciát. Nekem, az edzőnek nem csupán az egyénhez igazodó fokozatos edzésterhelésről, az edzésszámok meghatározásáról kell gondoskodnom, hanem tisztában kell lennem a gondjaimra bízott sportoló emberi karakterével, pszichikai fejlődésével. Minden indítás az újabb szép és nagy kaland lehetőségét rejt magában. Most edzőpárossal, Osztie Géza testnevelővel különösen szerencsések vagyunk, mert Andreában az 1984-től végzett munkánk gyümölcsei érnek be.

— Az Európai Torna Szövetség (UEG) technikai bizottságának alelnökeként gyakran vesz részt jelentős nemzetközi versenyeken. Milyen szembeötlő változásokat tapasztal a tornászvilágban? — fordulok kérdésessel ismét Balikó Györgyihez.

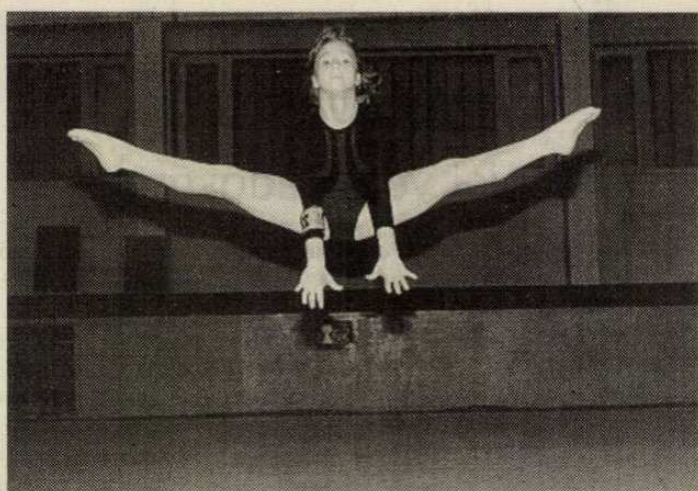
— A tornasport fejlődése tízéves periódusokra bontható. Valószínűleg még sokan emlékeznek a román Comaneci képviselte, az akrobatikus elemekkel már-már sokkoló hatást kiváltó merész irányzatra, majd a szovjet tornászok nehézséget kecsességgel ötvöző, hódító gyakorlataira.

— Nos, az 1987-es világbajnokság óta körvonalazódott a legújabb trend. Az apró gyereklányok helyét a 16-18 éves filigrán bakfisok mezőnye foglalja el. Az alacsony növésű, robbanékony, gyors tornászok pedig minden színen továbbra is igyekeznek a bravúros technikát, a szépséget sugárzó harmonikus mozgáselemekkel ötvözni.

— A legforradalmibb változás a felemáskorlátnál észlelhető, ahol a két rúd közötti szintkülönbséget szaltókkal áthidalva a szert, a férfi nyújtóhoz közelítik. Legalábbis az indianapolisi világbajnokságon a szovjet és a kínai lányok erre tették sikeres kísérleteket. Érdemes

arra is figyelni, hogy a tornacsarnokon kívül a sportszergyártók is adáz küzdelmet folytatnak egymással, mintegy újabb és újabb technikai megoldásokra készítetve a tornászokat. Elég csak a régít felváltó, „testsúlyérzékeny” (!!) rugós dobantókra utalni.

— Természetesen a külföldön szerzett friss információkat a szakosztály napi munkájába beépítve kamatoztatjuk. Örömmel nyugtázom, hogy a 92-es olimpián előreláthatóan érvényesülő szépséget, nőiességet hangsúlyozó irányzathoz mi már évekként ezelőtt kitapostuk az ösvényt a szakosztálynál foglalkoztatott balettmester és mozgásképző edző révén.

Farkas Zsuzsa „talajon”

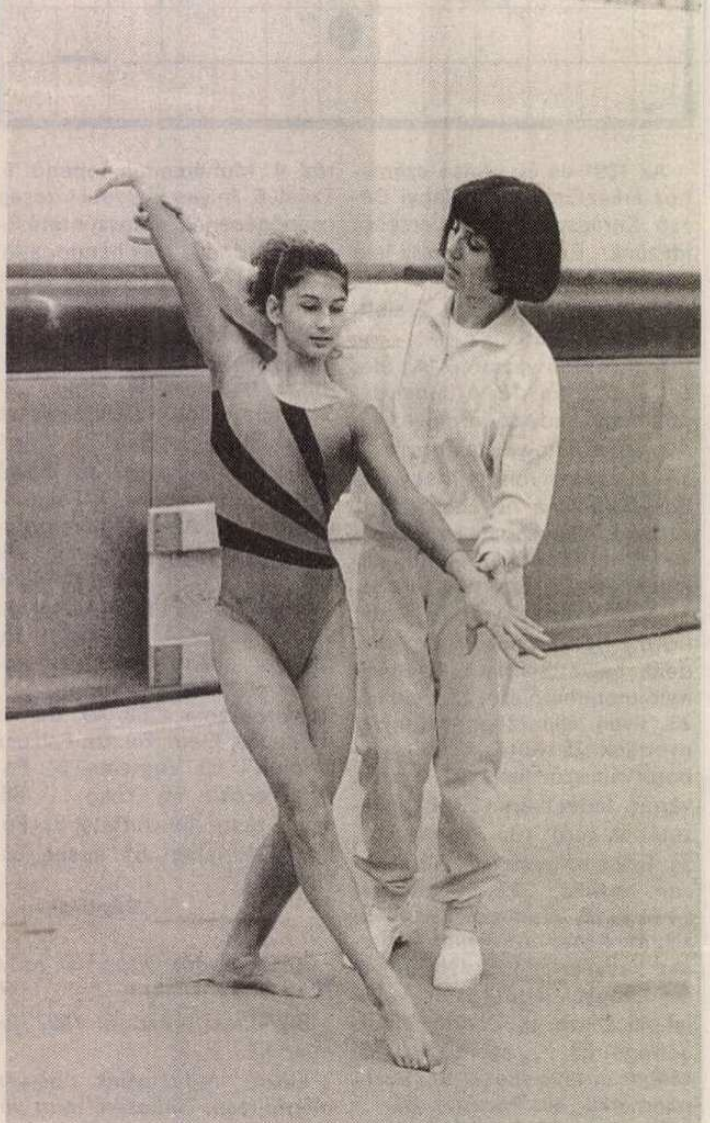
— Inflációtól sújtott napjaink közepette nem elhanyagolható kérdés, hogy a nyugodt szakmai munkához előteremthető-e az anyagi feltételek?

— Panaszra semmi okunk. A Magyar Posta három önálló vállalatá lett utódai: a Posta, a Távközlési Vállalat és a Műsor-szóró Vállalat a Postás SE Alapítványon keresztül 3 millió forinttal járult hozzá a szakosztály

működési költségeihez. A hiányzó összeg fedezésére pedig a Postabank — Lakatos Jánosnak, az értékesítési osztály vezető igazgatójának az intézkedésére — nyújtott egyszeri félmillió forintos támogatást.

— Reméljük, eredményeinkkel rászolgálunk arra, hogy a jövőben is megéri a banknak a támogatás, hiszen a szakosztály költségei egyre emelkednek.

— hunyor —

Fenyvesiné Fedor Ágnes beállítja Horváth Kinga alaphelyzetét

címmel a zsebében „mesterfokon” menedzselni.

A hagyományok ugye köteleznek. S hogy a Róna utcai korszerű tornacsarnokban egyetlen órát sem fecsérlelnek el haszontalanul, azt fényesen bizonyítja, hogy 1983 és 1989 között hétszer nyerték el zsinórban a felnőtt I. osztályú csapatbajnokságot. Majd a tavalyi második helyet erő megtorpanás után idén ismét a legjobbnak bizonyultak.

megközelítőleg száz gyerekkel foglalkozunk. Minden évben megmaradnak és tornásszá érnek annyian, hogy valamennyi országos bajnokságon ütőképes csapatot versenyeztessünk.

— Ebben az évben az olimpiára készülő, második éve nemzetközi minősítésű, gimnazista Molnár Andrea a favorit. A 12 fős bő válogatott keretnek rajta kívül még két versenyzőnk, a szorosán Andrea nyom-

A pihenés percei az utánpótlásnál

A világcsúcstartó postás

Tartok tőle, hogy az ócsai postahivatal nem attól különleges, hogy az itt dolgozók jól végzik munkájukat, s a hivatalvezető Törinczi Győzőné — három gyermek édesanyja —, aki érzésem szerint még álmban is mosolyog, hanem azért, mert a leszámoló-rovatoló kolléganő kazalnyi arany-, ezüst-, bronz-, világ-, illetve Európa-bajnoki érmet mondhat magáénak.

Göbölös Ibolya skeetlövész 1972 óta postai dolgozó. Postás életét telefonközpontosként kezdte, s erre a munkára még mai napig is nosztalgiával gondol. Hogy miért, nem tud pontos választ adni, talán csak azért, mert az a munka állandó odafigyelést, cselekvést igényelt.

Mostani élete nem sokban különbözik az akkoritól, ami az állandó és fegyelmezett időbeosztást illeti. Ami különbség, két fiának az ellátása — birkózó „legényekről” lévén szó, edzésre is vinni kell őket —, egy félkész ház befejezése, s egy Trabant autó benzinköltségeinek fedezése.

Így él egy világbajnok, s erre csak azt tudom mondani, aki irigylit, csinálja utána. Persze jó lenne, ha sokan csinálnák, s akkor talán több kiegyensúlyozott, fegyelmezett ember járkálna körünkben, mert a sport erre is nevel, hiába tagadja bárki.

Természetesen, hogy ez teljesüljön, s egy sportoló eredményt tudjon elérni, a munkáját alkalmanként átvállaló munkatársak megértése is szükséges. Mert szép és csodálatos dolog, mikor egy község ünnepli világ-

bajnokát, de végül is egy sportoló nem csodabogár, s élete hátteréről kevés szó esik.

Göbölös Ibolya édesapja vadászmeister, s ez a tény nyilván nem véletlen, mikor sportágot választott. Bár ki tudná pontosan megmondani, hogy gyermekei miért pont birkózópalánták? S mit szólnának ahhoz, ha édesanyjuk csöppnyi szabad idejében élő vadra vadászna?

Erre egyelőre nem kerülhet sor, mert egy vadászpuska megvásárlása nehezen illeszthető be a családi költségvetésbe. Egészen pontosan fogalmazva, Ócsának és környékének vadjai nyugodtan alhatnak a 200 skeetlövésből 195 találatot elérő — s ezzel világcsúcstartó — Göbölös Ibolyától.

— veégh —

A PSE bajnokcsapatának tagjai

POSTAI ÉS HÍRKÖZLÉSI DOLGOZÓK LAPJA
A Postai és Hírközlési Dolgozók Szakszervezeti Szövetségének lapja
Szerkesztőség: Budapest XIV., Cházár András u. 13. 1146
Postacím: Budapest, Postafiók 14. 1406
MNB 218-98330-4116
Felelős szerkesztő: VEÉGH ÁDÁM
Tervező szerkesztő: MEZŐFI LÁSZLÓ
Telefon: 142-8777
Kiadja a Postai és Hírközlési Dolgozók Szakszervezeti Szövetsége
Budapest XIV., Cházár András u. 13. 1146
Levélcíme: Budapest, Postafiók 14. 1406
Felelős kiadó: LÁZÁR ANDRÁS mb. elnök
Előfizetési díj egy évre: 36 Ft
91-1035. Szikra Lapnyomda, Budapest
Felelős vezető: DR. CSÖNDES ZOLTÁN vezérigazgató
ISSN 0866-1766